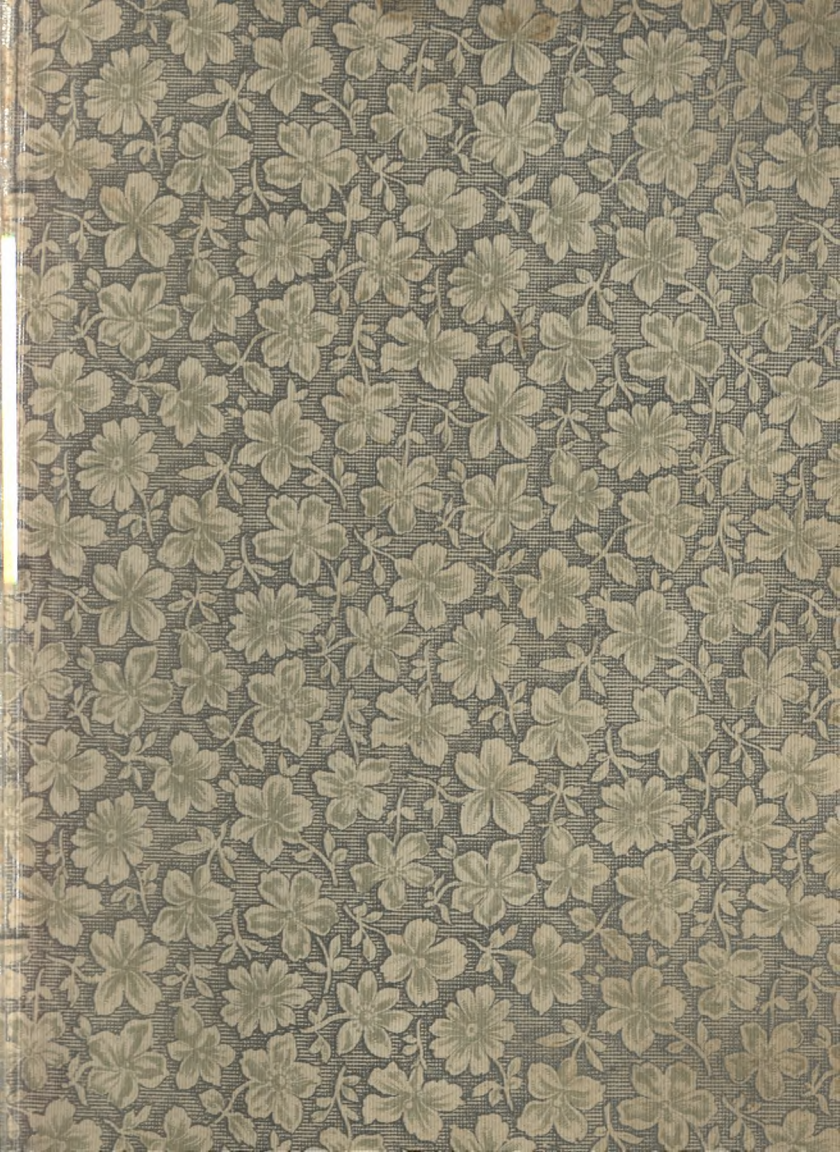

2
Erdősön György. V. g. t.

Erdős 1946. V. 1.

VASS TAMÁS

EMLÉKEK.

KÖLTEMÉNYEK.

MAROSVÁSÁRHELYT
NY. SZTUPJÁR I. AZ EV. REF. KOLL. BETÜIVEL
1896.

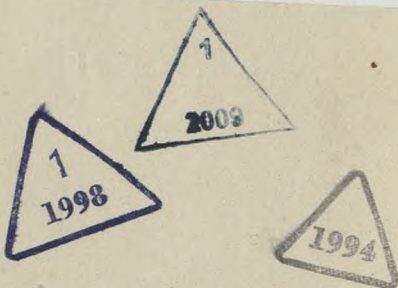
894.511-1

894.511 - 1

V36

584738Z

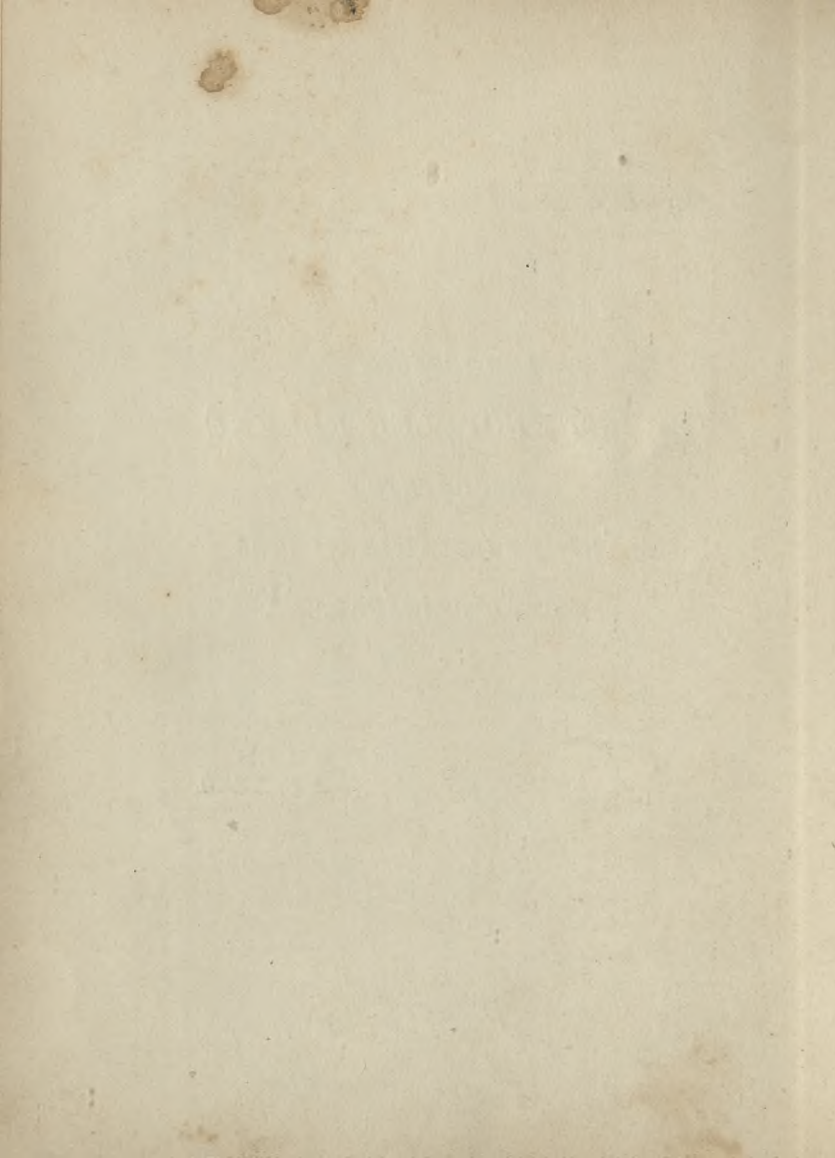
584.738

Biblioteca Județeană
— CLUJ —

MÉLTÓSÁGOS
ZARÁNDI KNÖPFLER ELEKNÉ
SZÜLETETT
MÁRIAFFI MÁRISKÓ *urnő*
ÖMÉLTÓSÁGÁNAK,

tisztelete jeléül

A SZERZŐ.

EKSZTIRPATOR.

(VAGY: MIÉRT NEM LETTEM ÉN ÍRÓ?*)

Intézve Bedőházi Jánoshoz, a „Marosvásárhely“
czimű helyi lap szerkesztőjéhez.

Miért nem lettem én író?

Ezzel a kérdéssel ostromolnak mind-
untalan hajdani ismerőseim.

Mert hát, megvallva az igazat, ifjabb
éveimben, azokban a szép, tiszta verőfényes

*) Felolvastam a Kemény Zsigmond Társa-
ság 1893. máj. 4-én tartott ülésén.

Most Előszó gyanánt.

időkben, mikor a legprózaibb emberben is meg-megrezzen a poétikus érzelmek egy-egy vékonyka hurja, elkövettem én is azt a hibát, hogy ráadtam magam erre a mesterségre s választván a dolognak a könnyebbik végét, irtam sok-sok verset. Igaz, hogy jó darab ideig csak az önképző-körök számára.

Kollegiumi poéta lettem — szinte vetélytárs nélkül. Mert a sors, a véletlen szélye annyira kezemre játszott, hogy társaim között ritkán akadt egy-egy, ki a rimelés mesterségére nagyobb kedvet érzett volna magában.

Nó, hát én éreztem s elhiresedtem a muzsák között. Társaim, természetesen deáki pajkosságból, *poétának* kezdetek nevezni — s én a tréfát komolyan vettem. Irtam a verseket sorjában.

Ismerőseim már a jövőendő íróját vélték látni bennem; s azóta mind untalan azzal a

kérdéssel ostromolnak, hogy: *miért nem lettem író?*

Megmondhatnám ezt három szóban is: *nemzeti irodalmunk érdekében?* Vagy mondhatnám úgy is: *könyörületből a szerkesztők iránt!* De, mivel a dolognak egész tanulságos és igen szomorú története van (nem annyiban reám, mint másokra nézve) hát elmondom az egész szomorú történetet.

*

Legelső versem (már t. i. azok között, melyek a világrajövetel veszélyeit túléltek) a „Hölgyfutár“-ban látott napvilágot.

Irtam pedig ezt a verset a *Reményi* tiszteletére, ki akkor legelső hangversenyeit adta nálunk, hazatérése után, meglátogatván ezt a mi székhelyfővárosunkat is. És irtam a művész egyik nagy tisztelőjének az unszolására.

Valamely vidéki levelezőnek támadt az a szerencsétlen gondolata, hogy versemet felküldje a „Hölgyfutár“-ba, nem annyiban a versért, mint Reményiért inkább. S jól emlékszem, hogy a „Hölgyfutár“ is ezzel a fentartással közölte a dicsőítő verset.

Hogy az a becsületes szerkesztő (nyugtassa Isten porait!) nekem, még ilyen fentartással is, nagy örömet szerzett: az bizonyos; de, hogy a „Hölgyfutár“ kevés idő múltán megbukott: az is tény. Sőt meghalt, nem sokára, ennek a bünténynek értelmi szerzője is. Csak azon csodálkozom, hogy Reményi hogyan maradhatott életben!

* *

Egy másik versem (ugy kezdődik, hogy:

Keskeny árok, nagy gödör!

Isten tudja, mi gyötör . . .

a kolozsvári kollegium ifjusága által, illo tempore kiadott „Korány“ czimű Zsebkönyv *utolsó* füzetében jelent meg.

Ez valami szegény színházi sugót tett tönkre. Kedve jött, ugyanis, ennek a szerencsétlen embernek, hogy versemet a „Korány“-ból átültesse az ő „Színházi Zsebkönyv“-ébe . . . Nem kellett neki több! Halálos mérget vett be.

A „Színházi Zsebkönyv“-et élő ember többet soha sem látta! Megbukott.

* * *

Örökké nyomni fogja lelkemet a szegény Vachot Imre halála. Ő a „Napkelet“-et szerkesztette. Szorgalmas olvasója volt a deákság s közötté magam is. Jó szívű ember, elnéző, kegyes szerkesztő lehetett az öreg.

Pártolta a kezdő írókat. (Annak véltem akkor én is magamat.) Rákaptunk deákokul a „Napkelet“-re. Kedvem jött, hogy munkatársa legyek.

„Ejj a rueza, tarka ricza!
Megérett a kukoricza . . .“

Ez a vers ment be! Tetszett. Szerette az öreg az ilyen kukoriczás dolgokat. A nyiltpostában megdicsért s kért, hogy látogassam meg máskor is.

Nem volt, kit! . . . Versem a „Napkelet“ *utolsó* számában látott napvilágot.

A „Napkelet“ többé nem kelt fel. Megszűnt. Megbukott. S nem nagyon sok idő múltán szegény Vachot Imre is elköltözött, ez árnyék világból.

* * *

Eleitől fogva igen nagy kedvem lett volna: látni egy versemet a „Vasárnapi Ujság“-ban. Ennek a szerkesztője, akkoriban, vaskalapos, kegyetlen ember volt. Kiméletlen, durva módon rémitgette, paskolta a magamrendű süldő poétákat. Csak ismert nevű benfentesektől közölt verseket. Én pedig sem az, sem ez nem voltam.

Hát próbálok egyet — gondoltam. Próbáltam! Felküldöttem néhány darabot. Természetesen a javából.

Alázatosan, illedelmesen léptem be. Felkértem „a Tekintetes Szerkesztő urat, hogy méltóztasson vasvesszőt venni kezébe és ha a szerény küldemény nem ütné a mértéket, Isten igazában páholja el,“ sat. sat.

A próba reményemen felül ütött ki. Jött, mindjárt a következő szám nyiltpostájában az üzenet: „Székely népdalok. Ha kér-

dezem . . . sat. sat. A vasvesszőnek itt semmi dolga, sőt ellenkezőleg némi czirógatásra lenne hajlamunk. De ön erre nem szorult s oly komoly törekvést látunk a mutatóványokban, mely az út kezdetén megállapodni bizonyosan nem fog, akár dicsérje, akár gyalázza más ember.“

Ez szép, nagyon szép — gondoltam s csak Isten tudja, hányszor meg hányszor olvastam át a kedves hízogó üzenetet. Kimondhatatlan boldog voltam! Nem adtam volna ezt a nyiltpostát egy százasért.

Hogy megdicsért verseim megjelentek-e, vagy nem, azt máig sem tudom. De, hogy Pák Albert, ezen nyilt posta után, kevés idő múlva meghalt, az bizonyos.

* * *

Mindezek után alaposan meggyőződtem arról, hogy az én verseim gyilkolnak s

poétáskodásom halálos veszedelmére van a szerkesztőknek.

Nem lettem volna becsületes ember, ha ezt a mesterséget tovább folytatom.

Fordítottam egyet a dolgon. A prózára adtam magam. Beálltam vidéki levelezőnek a „Kolozsvári Közlöny“-hez.

Szegény jó *Dósa Dani* szívesen látott ingyen munkásnak. Vidékről beküldött tudósításaimat pontosan közölte s én nagy szorgalommal írtam a tudósításokat, főleg a nyári szezonban, mikor az irodalom ezen ágának is igen nagy kelete van.

A „Közlöny“ kimulásának körülményeire világosan már mem emlékszem, de arról erősen meg vagyok győződve, hogy a „Közlöny“ talán ma is élne, ha én vidéki levelezőjének be nem állok.

Szerencsétlenebbül járt velem a „Korunk.“

Szegény Fekete Mihály! Lelkes, kedves, tetőtől-talpig derék, 'becsületes ember volt. S jó, mint egy darab kenyér. Nem elégedett meg a profeszorsággal. Volt benne bizonyos költői spiritus. Szeretett emelkedni. Beállott Bedőházi Jánosnak. Megindította a „Korunk“-at.

Ismert, mint verselő deákot. Kért, hogy írjak valamit a lapjába.

Irtam neki is vidéki leveleket. De nem sokáig!

Ugy emlékszem, hogy a kimulásban a lapja megelőzte. De, hogy egymást hamar követték, arra világosan emlékezem.

* * *

„Hazánk s a Külföld!“ A hetvenes évek elején élt ez a folyóirat, úgy emlék-

szem. Jól szerkesztett, tartalmas, képes közlönye volt a művelt magyar közönségnek, diszes kiállításban. Egyszer egyik belmunkatársától, ki régi barátom volt, egy levelet kapok. Irja: „te! hát meghaltál, vagy ujjaid vágták le? Adj életjelt magadról! Irj s küldj valamit a „Hazánk“-nak. A szerkesztővel jó lábon állok. S ha küldeményed beválik, megfizettetem.“

Én ekkor a Mezőségen pihentem — penna nélkül. Élveztem a begyepesedés álomra ringató jótékony hatását. Tetszett nekem ez a falusi állapot, ez az idylli csend...

A szóra felriadtam, felébredtem!

„Hazánk s a Külföld!“... Valami új vállalat lesz! (Később tudtam meg, hogy akkor már néhány éves volt. Jó az a falusi csendesség!) Nő, hát próbáljunk még egyet! — Gondolám. Eszembe jutott szárny-

próbálgatásaim szomorú története. De hát: áll, vagy bukik a „Hazánk“, az nem tartozik reám! Aztán az a *megfizetés* — az is ér valamit!

Volt egy fénykép a kezemen, egy népies csoportozatot ábrázoló; abból az alkalmából, mikor a svábfiúk színes szalagokkal a láthatatlanságig elborítva, a katona-állításra berukkolnak, vidékről.

Valahonnan déli Németországról hoztam magammal.

Meg van! Ez éppen jó lesz! Egy kis csinos leírás a képhez; ismertetése a sváb népszokásoknak s népeletnek, stb. stb.

Megírtam a szöveget, a pihenés hosszú ideje alatt meggyült erővel s nagy reményekkel a tiszteletdíj iránt. Jól festett, Jól sikerült.

Postára adtam a művet — vevény mellett.

Más nap jönnek a lapok s hozzák a szomoru hirt, hogy a „Hazánk s a Külföld“-et a kiadó beszüntette.

Fatális végzet! Cikkem még fel sem érkezett s már vége a „Hazánk“-nak! Elég volt az én régi jó barátomnak, a lap bel-munkatársának, reám való emlékezése s az én szándékom . . .

* * *

Ki gondolta volna, hogy a „Családi-kör“, valaha bevégezze pályafutását? Hiszen a nővilágnak általánosan kedvelt lapja volt!

Életének utolsó pár évében munkatársra voltam ennek is. Közölte néhány versemet. S már oda nőttem az ő szemei előtt, hogy a nyiltpostában *Tóth Endre*, *Tóth Kálmán* s *Szász Károly* — szóval az elsőbb rendű írók között emlegette nevemet.

Ott voltam ennek is a kimulásán. Hogy voltaképen mi okozta kimulását, világosan nem tudom, de erős gyanum van önönmagamra.

* * *

Leteszem a lantot is, a pennát is! Én ember-gyilkos nem leszek. Hiszen, ha így folytatom a dolgot, egyetlen szerkesztő s egyetlen lap sem marad életben.

S hát, én legyek oka a magyar irodalom végpusztulásának? Ezt a nemzetértő bünt magamra nem veszem!

Irodalmunk s a szerkesztők érdekében erős fogadást tettem, hogy pennát nem fogok a kezembe.

Jó szerencsével dolgoztak a szerkesztők. Élt minden lap nagy Magyarországon.

Egyszer csak ide hozza a bűne *Tolnait*. Megismerkedtünk, barátságot kötöttünk. Örvendettem, hogy egy nagy nevű írónak barátja lehetek. Megcsinálja a Kemény Zsigmond Társaságot. Megtudja, hogy valamikor én is irogattam egyet-mást. Nem sokra becsülte a más munkáját, még az *Arany Jánosét* sem, de mikor jó kedvében volt, igen sokra becsülte a kicsi embert is. Nosza! rám esik, hogy álljak be a Társaságba. Biztatott, hogy emberré tesz.

Beálltam.

Megindítja az „Erdélyi Figyelő“-t. Nogat, kér, kényszerít, hogy csak adjak verset a lapjának.

Adtam. Gondoltam, hogy éppen ez kell neked!

Versem a „Figyelő“ 13-dik számában jelent meg. S ez volt az ő lapjának *utolsó száma!*

Hát a Kemény Zsigmond-Társaság?...
Alszik — az az, hogy ébredez.

* * *

Szegény jó Farkas bácsi!

Deák Farkas értem!

Korosabb volt, mint én, de azért jó barátságban éltünk. Ő nagyon szeretett engemet s én a szeretet mellett, a tiszteletnek bizonyos mértékével viseltettem iránta. Már ismert neve volt az irodalomban; én még csak süldösködtem. Ő Ocsvayt hallgatta a jogon (miután a józsefstadti szomorú emlékü *egyetemen* már végzett volt a gyakorlati részből). Én Bodolát hallgattam a theológián.

Vásárhelyiek voltunk mind a ketten. S ez is némi kapesa volt barátságunknak.

Később a fővárosba ment hivatalnoknak. Én másfelé vetődtem.

Eltelt sok — sok esztendő.

Egyszer levelet írt hozzám s kér, hogy küldjek verset a „Székelyegyleti Képes-naptár“-ba.

Ő volt a szerkesztő.

Megrezzentem. Hideg borzongás futott végig a hátamon.

Istenem! hát ez az ember halni készül?

Menten írtam neki. Megírtam ezt az egész szomorú történetet. Elébe állítottam néhai elődeinek szomorú esetét, visszarettentő például.

Kértem, hogy hagyjon békét nekem, ha élni akar . . .

Nem használt az írás. Nem nyugodott.

Jött a másik levél! Ostobának, babonás tökfilkónak nevezett. Rám parancsolt, hogy negyvennyolcz óra alatt a vers ott legyen!

Nem volt, mit tennem. Elküldöttem a verset.

Nem sok idő múlva találkoztunk.

Szegény Farkas bácsi beteg volt, nagyon beteg.

Fél év múlva meghalt . . .

S nekem úgy tetszik, hogy az a vers a „Székely Egylet“-nek sem vált javára! . . .

* * *

Szádeczky lett az utódja a szerkesztésben.

Ez is azon kezdte szerkesztői pályáját, hogy tőlem verset kért.

Véged van fiu! — gondolám magamban. Mentegetőzni akartam, de . . .

Elküldtem a verset.

Roppant szerencsés ember ez a Szádeczky!

A szerkesztőségből egyenesen az egyetemi katedrára lépett, — még mielőtt ver-

sem megjelent volna a „Székely egyleti Képes naptár“-ban.

De egészségi állapotát azóta folytonos evidenciába tartom.

Hát a „Székely Néplap“, „Székely Közlöny“, „Székelyföld“, „Erdélyi Értesítő“, „Erdélyi Híradó“ s ezeknek szerkesztői hol vannak!?

Hirmondó is alig van közülök!

Pihennek, nyugosznak ők, a hős fiak! Megbuktak, meghaltak régen . . .

Az egész táborból egyedül a „Hirmondó“ szerkesztője él . . . az is csak nyikorog.

Egyetlen lappal s egyetlen szerkesztővel nem tudtam elbánni. S ez a lap a „Marosvidék“, s ez a szerkesztő *Kerekes Samu.* *)

*) Akkor még élt szegény,

Ezt kiirtani még az én pennám sem bírta.

Remélem sikerülni fog valamelyik vidéki poéta kollegámnak . . .

Itt a szomorú történet!

Ezért nem lettem én író!

* * *

Nós, kedves szerkesztő barátom! Van-e bátorságod?

Bukni, vagy meghalni!

Ez a kérdések kérdése.

Válassz!

Ha van bátorságod: lássuk! ki vele!

Fogadj munkatársadnak!

Prozát, vagy verset küldjek?

Melyiket kívánod?

Tegyünk egy próbát! *)

* * *

S ime most, annyi idő után, vénségemre kelve követem el azt a merényletet, hogy *gyilkos* verseimet kibocsátom.

De imádkozom:

Isten óvja mi magyar hazánkat!

A kegyes olvasónak pedig jó egészséget kívánok.

*) Megjelent a „Marosvásárhely” *utolsó* előtti számában.

E M L É K E K.

ODAHAZA.

Benned vagyok árnyas ősi hajlék,
Rajtad állok csendes kis telek.
Lelkem égő szárnyat ölt magára
S emlékednek, im, dalt szentelek!

Sok kilincsre tettem én kezem már,
A tied, hogy egykor elhagyám.
Ámde, otthon még sehol se voltam,
Bár sok helyt akadt apám s anyám.

Vissza vágyom édes, hű öledbe,
Mint anyához vágy a kis gyerek.
S magam itt oly jól találom, bárha
Ismeretlen arczokat lelek.

Volt lakóid, hajh' elköltözének
Hosszu utra, a mely végtelen.
S a ki benned most a gazda lenne,
Annak én nyelvét sem ismerem.

De'szen ti sem értitek meg egymást.
— Ezt mutatja széteredt fejed,
Árvaságot predikáló képed,
S szalma zsuppal foldott zsindelyed.

És falad, a melynek sártapasza
Hjába várva ápolók kezét,
Itt is, ott is szerte bomladozva
Lett a földön por s kihányt szemét.

Mind emellett, szánva árvaságo',
Téged én szeretlek végtelen.
Itt pihenve boldogabb időknek
Emlékei rengnek lelkemen.

Elmerengek . . Lelkem visszaröppen
Vissza száll a multba vissza, hol
Gyermekevím kedves óráinak
Fürge szárnyu pitypalatya szól.

És felejtve azt, hogy férfi lettem,
Lészek újból játszki kis gyerek.
Hol vagytok ti régi játszó társak:
Kis szekér, ló, labda, fegyverek?

És ti apró, fürge kis barátok,
Kikkel egykor lelkem összenőtt,
Kikkel együtt futkoráztam át itt
Annyi halmot, völgyet, dombtetőt?

És a kikkel ludpásztor koromban,
— Nagy napok! — a tarka rét. ölen,
Fűzbokor közt csergő kis patakra
Malmot rakva elmesterkedém?!

Lelkemen, oh mennyi édes emlék
Surran át, egy röpke percz alatt!
Képzetem, e tarka szárnyu lepke,
Mennyi helyet át meg át szalad!

S hogyha végre, hosszú futkosásban
El- kifárad szárnya — visszatér
Megpihenni újra hű öledben
Régi ház, te ősi kis fedél!

BÁLVÁNYOS-VÁR ALATT.

Fellegek honában, magas hegyek ormán,
— Tündéresmesékben multidőkről szólván, —
Áll a Bálványos-vár. Fellegeknek széke,
Viharok tanyája, mult idők emléke.

Összedült falait hó, eső lemosta,
Idő nehéz lába szerteszét taposta,
A mint századokban áthaladt felette.
Sas ha látogatja . . ember ott feledte!

S mintha szive volna, lelke, mintha fájna:
Sötét, komor arczczal néz a messze tájra.
Rég elmúlt időkbe, nagy dicső napokra,
Fényes harczi népre, büszke táltosokra.

Nagy időkre, mikor vigabb volt az élet,
Mikor egy-egy sugár ide is betévedt
Abból a vigságból, a mi ott künn járta,
Mikor itt szerelmes szeretőjét várta.

Mikor szép leventék, daliás vitézek,
Buzogányok, dárdák, harczi kelevézek
Zaja zugott körül, s innen messze tájra.
S fölzendült a várban táltosok imája.

Nagy idők, nagy napok! emberek is mások,
— Most csenevész népség... akkor óriások!—
Nagy idők emléke — multat visszahajtván—
Beszél e köveknek sötét, mohos arczán.

Vár, idő megvénült. Megváltozott minden!
Harczi zaj elnémult, kő megunta ott fenn;
Magasból levágyott, leszállott a porba,
Hol most fű után jár legelésző csorda.

Vár, idő megvénült, harczy zaj elnémult.
Harczra vágyó hősök utódja megbénult ..
Áll a vár, a multak emlékének őre,
Bús merengéssel néz messze, a jövőbe...

ÉNEK KÁNTOR ERZSÉBETRŐL.

„Hej, Kántor Erzsébet, be szegénnyé tettél,
A mikor leányból ifju asszony lettél!
Még a nap sem úgy süt,
Csillag sem úgy ragyog
Mióta társad van s én egyedül vagyok.“

„Bolygok, mint a felleg, fogyok, mint az árnyék
S mintha temetőben, holtak között járnék...
Pusztá lett előttem
A világ egészen,
S csak az isten tudja, hogy mi sorsom leszen.“

„Járok kapud előtt szomorú lélekkel,
Vigyázlak kereső, epedő szemekkel.

Az utamba' esik
Mindenütt lakásod.
Szivem ég miattad s kerülöm látásod.“

„Hitedetted le s hittem, hogy enyém vagy.
Esküdtél s te mondtad, hogy az esküszó nagy
Hej, hogy elfeledted
A mire esküdtél!
S a hajlékonyságod nagyobb volt a hütnél.“

„Te is, Sajgó Márton, ne járj oly kevélyen.
Hidd el, hogy boszut áll az ég a kevélyen.
Ne feledd igazát
Annak a mondásnak:
— Maga esik bele, ki vermet ás másnak!“

„Hogy én árva lettem, s hogy ő hitét szegte:
Te vagy oka annak, Sajgó Márton, csak te.
Sima szavaiddal

Addig hitegetted

A szegény leányt, míg hitszegővé tetted.“

„Ne csufold, ne gunyold szívem szenvedését.

Nem siet az Isten, hej, de nem is késik.

Jaj, a ki nem ura

A szent eskü-szónak!

S tudod-e, hogy jaj a botránkoztatónak...“

Jaj beh siró nóta, jaj beh gyászos ének,

Jaj beh nagy a búa Tóth Elek szívének!

A lelket megrázza.

A szívet meghatja

Csak a bosszuálló égre föl ne hatna!..

*

*

*

Megy az úton Erzsi, búra hajlott fővel,

Feje betakarva gyászos keszkenővel.

Levegőt szaggatja
Szive zokogása,
Gyászos temetőben sötét sir van ásva...

Sötét sir... keskeny sir... két öles a mélye,
Padlója párkányos, faragott a széle.
Oldalán tulipán,
Virágos a szája.
Sötét kebelébe Sajgó Mártont várja.

Levegőt szaggatja harangok bús hangja,
Temetésre gyűl a nép kicsinyje, nagyja...
„Hej, Kántor Erzsébet,
Emlékezz, mit tettél!
Ha én árva lettem, te meg özvegy lettél.“

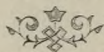
BOKRÉTA.

Holdvilágos, fényes este
Sok virágot láttam.
Holdvilágos, fényes este
Virágid közt jártam.

Bokrét átis raktam össze
Virágidból ottan.
Nem loptam én, nem is lopok,
Csak ez egyszer loptam.

Összerakott bokrétában
Sok szép virág látszik.
Hanem egy szál, nem tudom, mi,
De tudom, hiányzik.

Bokréta szebb a világon,
Nem lehetne ennél.
Hogyha benne, kis leány, te
Egy piczi kis
Virágocska lennél.

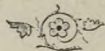
LEGSZEBB VIRÁG.

Alltam virágaid közt.
Láttam, mi szép a kert,
A szegfűszál, a rózsza,
Mit hű kezed nevelt.

Lelkem gyönyörben uszott,
Gyönyörbe' végtelen,
A mint végig tekinték
A tarka tengeren.

Te lepkeként repültél
Virágaid között,
Mig hófehér kezecskéd
Fris bokrétát kötött,

Bokréta közt egy rózsát
Nagyon magasztalál.
Oh, szép vala, de legszebb
Mégis magad valál!

MIT NEM ADNÉK ÉRTE...

Mit nem adnék érte....
S meg én mit ne tennék!
Ha annak a kis leánynak
Szeretője lennék.

Annak a parányi
Kicsi leányzónak.
Piros rózságon termett
Piczi kis bimbónak!

Csudálkozom azon,
Hogy az éj megtűrte,
Hogy ötet is megrabolja
Éjsötétszim fürtje.

És hogy az a csillag
— A nagy messzeségből, —
Leszökött égő szemébe
A ragyogó égről.

De mindenek felett
Az gyötör engemet,
Hogy az a szép kis leányka
Nem engemet szeret!

OH NE VÉLD

Oh, ne véld, hogy nem szeretlek,
Mert gyakorta hallgatok.
Még azért, oh szép leányka!
Kétkedésre nincsen ok.

Hagyd ez ajkat hallgatásban,
Nézd e szívet mint eped!
Lásd e néma hallgatás a
Szív magasztos ünnepe!

Nem kiáltom én fülébe
A világnak, soha sem,
Hogy mi végtelen szeretlek
S hön imádlak, édesem!

Láttam én azt s érezém, hogy
A kebel szent érzetét
Az irigy világ gyakorta
Rút kezekkel tépte szét.

Csendes legyen, mint a tenger,
Keblem, mit kerül az ár.
S hő szerelmem drága kincs, mit
Ez fenékre rejtve zár.

Oh, ne véld, hogy nem szeretlek,
Bár gyakorta hallgatok.
Még azért, oh szép leányka!
Kétkedésre nincsen ok.

HOZZÁ.

I.

Nem találtam sehol helyem,
Szívem vitt egy helyről másra.
De sehol se volt jó helyem . . .
Fejem vontam számadásra.
Nem segíthetett a bajon.
— Ez sem tudta, mi a bajom.

Megláttalak, keblem hevül,
S helyem én most se találok.
Szívem dobog szünetlenül,
S ha jön az éj, megy az álom.
Gondolkozom én e bajon,
S csak nem tudom: mi a bajom . . .

II.

Abb' a szívbe' mily meleg van.
S abb' a szembe' mennyi tűz...
Arczodon is el van öntve,
Csillagokkal vagy rokon, te
Szende arczu, tiszta szűz!

Mig távolban láthatalak,
Tiszta lelked szeretém.
Most e tüzet érzem, látom,
Leborulok s úgy imádom:
Tűzimádó lettem én!

III.

Mit mondanál, ha kérdeném:
Mi köt hozzám, mi vonz felém?
Ajkad miért mosolyg, nevet,

S miért ragyog reám szemed?
Oh, leány! mondd, mit mondanál?
Pirulsz? . . akkor nem kérdezem,
Beszél e pir, felel e szem:
A szerelem — a szerelem.

IV.

Azt ne mond ki, hogy szeretsz te,
Azt a szót én nem lesem.
Szép szemednek lángsugári
Rég kimondták, kedvesem.

És ha ajkad is kimondná,
Hogy szeretsz te, ugy e két
Tűzszerednek lángbeszéde
Elveszítné érdekét.

V.

Nem titkolom, hogy szeretlek,
Titkolózni nincs okom.
Gazdag vagyok: szíved enyém
S ez egyetlen,
A legdrágább birtokom.

Hordjon is el mindent a szél,
Én miattam. Nem bánom.
Csak ez az egy: a te szíved,
Ez maradjon,
De örökre sajátom.

VI.

Én megcsókoltalak,
S az arcod elpirult,

Aztán komoly lettél,
Szived haragra gyúlt,

Két ragyogó szemed
Láttam, miként égett.
S szememre hánytad a
Túlvitt merészséget.

Megfogni nem tudom,
Miért haraghattál.
Tehetek én róla
Ha te így szoktattál!

VII.

Hideg a te arczod,
Hideg a te lelked,
Szived is valamely
Kösziklától nyerted.

Oly hidegen népsz rám,
Mintha parancsszódra
Kivánnád, hogy hulljak
Előtted a porba.

Ne kívánd azt tőlem,
Nem lehet azt tennem:
Ha bálványt imádok
Megver az ég engem.

VIII.

Mi leszek én, vajjon ha már
Végzetem tőled is elzár.
Ha éltemet, a mint vélem,
Nálad nélkül kell leélnem?

Elhagyott fa, mely magában,
Egyedül áll a pusztában.
Leveletlen, kopasz ága,
S nincs egyetlenegy virága.

AZ ÉN BETEGSÉGEM.

Beteg vagyok, lelkem úgy fáj!
Kínzó, gyötrő vágytól ég.
Még az is, a mit beszivok,
Érzem, oly nehéz: a lég.

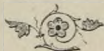
Kerülöm a zajt, a lármát,
Bánt az ilyes alkalom.
S benn a csendben, itt szobámban,
Majd megöl az unalom.

Szüntelen várok valakit,
És ha jön, megátkozom;
Mert a kit hát várva-vártam,
Nem azzal találkozom.

Eszmeharcz van a fejemben,
Eszmeharcz és nagy zavar.
Egyik eszmém erre utal,
Mig a másik mást akar.

Keblem vágyak harcmezője,
Hol a fővezér haboz.
Egy levágott vágy fejéből,
Számptalan kisarjadosz.

S tisztán én csak annyit érzek,
Hogy szivemben űr vagyon.
S ez az űr, ez ől meg engem,
Ha betöltetlen hagyom.

MI BAJA VAN. . .

Mi baja van a szívemnek?
— Dobogása szokatlan, —
Mi baja van? . . . Tudom is én!
Lángol, ég, olthatatlan.

De zavaros a fejem is.
S bajom ez is növeli,
Egyik eszmém, ha megindul,
A másik azt leveri.

Megfogni sehogy se tudom,
Hogy mi történt énvelem.
Járok, kelek czéltalanul,
Mint falevél a szelen.

Csak azt érzem, hogy mennem kell,
Akár merre egy uton.

Csak azt érzem, hogy szívem űz,
De hová? azt nem tudom.

Nem tudom én kitalálni,
Hogy az óra nálam hány.
De, vajjon, hát megmondani
Te se tudnád kis leány?

ÁLOM.

Itt vagyok már valahára,
Jöttem küzdve kétesen.
Itt vagyok, itt . . . hol is vagyok?
Szived mellett, kedvesem.

Oh, töröld le izzadásom,
És ne rettegj és ne félj.
Mennyi küzdés állt előttem,
S most legyőzve, mind csekély.

Itt pihenek hő karod közt,
Lágy öledben, édesem.
Oh ölelj át. Nem kívánok
Menni innen égbe sem.

Lágy öledben szenderegni,
Hallni szived hő neszt . . .
A mit érzek, kimondani:
Nincsen arra szó, beszéd!

Igy szeretnék élni végig,
Boldogságba végtelen.
Multat és jövőt nem értve,
Lenne mindig csak jelen.

Igy szeretnék élni végig,
Erre vágytam rég, de rég . . .
— Oh, beh édes volt ez *álom*!
Föl miért is ébredék!

HA KÉRDEZEM.

Ha kérdezem: szemed miért borús,
Mint esti csillag, melyen felleg ül?
Te nem felelsz. Beszéded: hallgatás . . .
Kebled hideg, szavamra nem hevül.

Csak elmereng komoly tekinteted,
Csak elmereng és messze tévedez.
Oh lány, kis ajkad mért oly hallgató,
Mint zár, a mely mély titkokat fedez?

Epedsz talán titkos jövőd felett?
Elérhetlen vágy űzi lelkedet?
Mit ér azon epedni, oh leány,
A mit az idő leple rejteget!

Vagy tán csalódtál és a csalódásnak
Keserves kinja megtöré hited.
És most, a mit látsz, mit sziveddel érzesz,
Abba' sem bizol, még azt sem hiszed?

Ne légy, ne légy, oh lány, oly zárkozott,
Ne vesd el forró esdeklésemet!
Nyiljon meg ajkad, szólj, beszélj nekem.
Keblem tenger, mely tikokat temet.

De mit, mit is beszélek én, hiszen
Talán csak nekem elfedett talány
Szived, s irántam oly hideg, komoly . . .
Oh, akkor hallgass, halgass szép leány!

UTBAN.

Menydörög, menydörög,
Barna felhő bomlik.
Amott a határon
Záporeső omlik.
Beh jó lenne mostan
Csendesen pihenni,
Barátságos, nyájas
Fedél alatt lenni!

Menydörög, menydörög,
Barna felhő bomlik.
Vihar zug oda fenn
Záporeső omlik.

Gyönyörű kis leány!
Ablakodat tedd be,
Nyisd ki a kapudat
S fogadj a szivedbe.

AZ ÉN SEBEM.

Bár szemekről szól dalom gyakorta,
Bár szivekről zeng is énekem.
— Nem hiszed te, hogy szeretni tudjak. —
Mondád, szép leányka, énnekem,

Én e szóra úgy elszégyenültem.
De hogy is ne? Mondta volna más.
Ámde, illet egy leánytól hallni:
Kinosabb tán, mint a meghalás.

Szivemen e szók sebet verének.
S gyógyulást a seb csak úgy talál,
Hogyha ketten megkisértjük, lányka:
Igaz-e, mit rólam állítál?

MI LESZ BELÖLÜNK ? . . .

Két éve telt, hogy én nem láthatalak,
Szivem azóta sokat szenvedett.
Üztek engemet ismeretlen vágyak,
S annyit aggódtam a jövő felett!

Mi lesz belölünk ? Kétkedve kérdezém
És a kérdésre szivem elborult.
Vigaszszal nem jött semmi, senki felém,
S szememnek könnye, sűrű könnye hullt.

Megátkoztam a sorsot, mely tetőled
Távol vidékre, messzre elvetett;
Talán, hogy hirt se halljak én felőled,
S a bú szaggassa, ölje lelkemet!

Most együtt vagyunk, szívünk egyet érez,
S keblünk végtelen boldogságban ég,
Skérdem: leányka, mondd: belőlünk micsz?
S az ajkad sugja: férj és feleség!

VÁGYAM.

A miért sóhajtok, mire oly hön vágyom,
A miért a sorssal küzdve, harczra keltem,
Istenem, istenem! vajjon megérem-e,
Hogy nekem is legyen egy tenyérvnyi telkem?
A hol megpihenve, mint ezek a nagyok,
Én is elmondhassam: most már itthon vagyok!

A miért sóhajtok, mire oly hön vágyom,
A miért epedek olyan réges-régen;
Vajjon megérem-e hogy mondjam a lánynak!
Enyém vagy s én tied, kedves feleségem!
Oh borulj én reám, ide kebelemre!
Istenem, istenem! vajjon megérem-e?!

Soh'se vágytam nagyra. Vágyam szűk határ közt
Bölcsen megfért mindig. Nem is volt nagyrész em.
A zugolódásra okot nem találtam,
A mit a sors adott, az elég volt nékem.
Csak e kettőt kérem, de add meg e nyomba
Édes sorsom! s aztán: teszlek nyugalomba.

ÖRÖK ÁLOM.

Álmodám . . . s ah, mily dicső volt álmam!
Együtt volt a lányka énvelem.
Karja, mint a gyenge inda átfont
S ő pihent itt forró keblemen.

Ajka fölnyilt és beszéle nékem.
— Elmerengtem szép tekintetén. —
Lelkemen reng még a bűvös érzet . . .
Istenem, beh boldog voltam én!

Majd epedve titkon, égő vágygyal,
A jövőbe inditánk hajót.
S tündér folyamon tovább haladva,
A reményből alkotánk valót.

Zöld hegyektől átszegett vidéken
Egy falu állt, csendes völgy ölén,
A faluban kicsiny ház, lakókkal,
És a lakók voltunk: te, meg én.

Én a férj, te a feleség voltál,
És köröttünk játszi alakok:
Kis gyerekek, fürge kis bogárkák,
Földi testben, égi angyalok.

S hogy szerettük őket mind a ketten,
S mint örültünk nekik, Istenem!
Akkora fény, akkora boldogság,
Milyet nem éreztünk sohasem!

Oh, mi szép midőn így szenderegve
Véled álmodom — leány veled,
S fénysugáriból a szép jelennek
Boldogságot sző a képzelet.

Ha még egyszer véle álmodandok,
— Istenem, oh add meg azt nekem!
Mit is kérjek? Mit is adj te nékem?
Legyen álmom hosszú, végtelen!

FÜSTBE MENT TERV.

Abb' a régi szép időben,
A mikor együtt valánk,
— Nyári csendes éjszakákon —
Mennyi tervet alkotánk!

Házikónk lesz — úgy beszélénk —
Zsúp alatt is ellakunk.
Nagy se' kell, csak mekkorában
Ketten meghuzódhatunk.

Házikónkban asztalunk lesz
S rajta egy darab kenyér.
Nem veszekszünk még azon sem,
Hogy az mért nem lett fehér.

Egyetértve, hűn megosztva
Vágjuk ketten kétfele.
Te se' kérded én se' nézem:
Melyik a nagyobb fele.

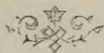
Lesz szekérkénk, kis lovacskánk
S így a sárba sem halunk.
Vagy, ha éppen ez se' lenne,
Hát gyalog is járhatunk.

Egy szóval hát mindenünk lesz,
A mi csak kell s e felett,
Ha valami hiányoznék,
Fejünkbe nem üt szeget.

Madár-dalos szép vidéken,
Csendes kis fedél alatt.
Holdas estén turbékolva
Élünk ketten: két galamb.

Nyári csendes éjszakákon,
A mikor együtt valánk.
Emlékszel-e szép leányka?
Ily terveket alkotánk.

Megcsalódtam és ha mostan
Megtekintem a jelent,
Ugy találom, mennyi tervünk
Egytől-egyig füstbe ment.

TAVOLBAN.

Fülembe hangzik még búcsuszavad:
„Érted él e szív, többé nem szabad“

Egő keblemen tart a képzelet,
S az elválást még könyezem veled,

Mintha itt lennél, s mintha érzeném,
Lángszemed tüze, mint ragyog felém.

Mintha csak karod most ölelne még . . .
Búcsucsókok itt, itt ez ajkon ég.

Homlokom felett még a gyöngye kéz,
Búnak fellegét elsimitni kész.

Nekem úgy tetszik, csak egy pillanat
Az idő, a mely köztünk elszaladt,

S kebled, oh leány, már is ingadoz,
Szemed tévedez, érzeted haboz.

S szived? . . az szabad, tárva, nyitva áll,
Mint virágkehely, melyre méhe száll.

Mit jelent, leány, ez a változás?
Leány vagy te is, leány, semmi más! . . .

ÉL-E MÉG . . .

Él-e még szivedben szép leányka, él-e
Annak az órának bűbajos emléke?
A mikor itt ültünk árnyiban e fának
S sziveink mikor oly boldogak valának.
Emlékszel-e, lányka?

Fölöttünk a fának lombja, rezgő árnya,
S közöttte susogó gyenge szellő szárnya,
Miről is beszélt csak? miről szólt az ének
Kellősközepéből kis madár szívének?
Emlékszel-e lányka?

Miről is beszélt csak lomb, madár s a szellő?
„Tavasza a szívnek egyszervan, s ha eljő,

Hogy derült, virágos és örök lehessen!
Hallgasson el az ész, a szív hadd szeressen,
Emlékszel-e lányka?

Egyedül maradtam . . . egyedül lennék én,
Ha a bú nem lenne itt, szívem fenekén.
A madár elszállott, nem tér meg a fára,
Nem volt, ki hallgasson szent s igaz dalára,
Messze, messze elment! . . .

Lomb is elhervadt, lehullott a levél,
Csak a szellő susog, azt kérdi: mit tevé l?
Érted e szót, leány? szivedig elér ez?
S ha el, a kérdésre mit felel, mit érez
Szived, oh leányka?

LEMONDÁS.

Kimondtam már, hogy lemondok!
S a mit mondtam: megteszem.
A leányon s a szerelmen
Nem járatom az eszem.

Nem fogadok el szerelmet
Soha többé egytől is.
Ugy se' termett, itt ez uton
Nekem egyéb, csak tövis.

Lemondtam hát! . . . Lemondanék . . .
Nem is lenne ez nehéz,
Feledni, ha nem kellene!
S itt feneklik az egész.

Elfeledni . . . és örökre . . .
Elfeledni nem lehet,
— Bárha csalt is — azt az égő,
Lángsugaras két szemet.

Elfeledni . . . és örökre . . .
Azt az ajkat nem lehet,
Mely szerelmünk hajnalában
Azt susogta, hogy szeret.

Elfeledni, nem hallani
Azt a forró szívverést
És a mit még most is érzek :
Azt a tikos ölelést.

Mindezeket elfeledni
Rá erőm most nincs elég.
Mig lemondanék hidegen,
Szivem addig összeég.

CSALOGASS CSAK . . .

Csalogass csak lepke fénnel,
Hitegess csak a reménnyel.
Tünő álom, délibábok,
Muló árnyék, örök átok!
Mit adjak én még reátok ?

Lelkem borong örök éjben,
Kifáradt már a reményben!
Szerelemről csak beszélni . . .
Mit ér mindig csak remélni ?
S a valótól messze élni!

Hitem megtört, s talán végkép
A lelkemből kiköltözék.

Te bár mondod, nem hiszem én:
Nem lehetsz te soha enyém.
El tőlem te hiu remény!

Ne csalogass lepke fénnel,
Oh, ne biztass a reménnyel.
Tűnő álom, délibábok,
Muló árnyék, örök átok . . .
Mit sem adok én reátok!

NE CSUDÁLKOZZ . . .

Ne csudálkozz, hogyha olykor
Homlokomra felleg ül,
S szívem ekkor szép szemednek
Szent tüzétől sem hevül.

Oh ne kérdezd, — szólva arról,
Mi előttünk szent dolog —
Hogy akkor is tépelődve
Messze én mért gondolok ?

Mig te vig vagy és a gondot
Csak nevéről ismered,
Szívem addig bánatában
Sokszor szinte megreped.

S nem tudod te azt, hogy ekkor
Úgy mi bántja lelkemet.
Oh ne vádolj hát, ha látod
Arczomon a felleget.

Lásd, ha felleg ül ez arczon
És e szív hévvel dobog:
Akkor én — s nem vétek ez tán —
A hazámra gondolok.

1863.

VIRÁG MARIS.

I.

A faluban szép lány Maris,
Karesu, fűrge, mint a harizs.
Arcza piros, szeme bogár,
Igaz lelkü, nem csapodár.

Más legényre nem is alit,
Szereti ő Barna Palit.
Neki pedig egész lénye :
Barna Pali szemefénye.

A faluban foly a beszéd :
Nem tudhatni napját, hetét

S Barna Pali jó kedvébe',
Marist viszi pap elébe.

II.

Sír a madár száraz galyon,
Felhő uszik az égalyon.
Hej, a felhő lehullása
Kesergő lány könnyezése,
Kesergő lány zokogása.

„Édesanyám, kérem szépen,
— S ne vesse meg a kérésem, —
Hogyha nem ad Barna Pálnak,
Adjon hát úgy,
Adjon engem a halálnak.“

„Inkább adlak a halálnak,
Mint annak a *senki* Pálnak.
Nem is nézhetek reája,
Ágról szakadt,
Sem országa, sem hazája“ . . .

III.

Sötét az ég, gyász takarja,
Sötét a föld, gyász van rajta.
Csend borong a falun,
Alusznak is régen,
Egyetlenegy ablak
Világlik az éjben.
Egyetlenegy ablak . . .
Hej, szomorú volt a . . .
Most a mi elhangzott,

Az a siró nóta:

„Új sirgödör a temetőn,

Virág Maris a terítőn.

Az a virág könnyen hervad,

Kit nem öntöz enyhe harmat!“ . . .

DAL EGY SIRNÁL.

Kijárok én a mezőre,
A mezőre.
Mezőn is a temetőre,
Temetőre.
Ez a hely az én világom,
S hej, mindig csak ide vágyom.
Ide vágyom.

Temetőben egy sirhalom,
Bús sirhalom,
Ki ott nyugszik azt siratom,
Azt siratom.
A mióta eltemettem,

Beh igazi szegény lettem,
Árva lettem !

Ide járok bús lélekkel,
Bús lélekkel.
Minden este, minden reggel,
Minden reggel.
Bánatomat ide hozom
S a sír felett imádkozom.
Imádkozom.

Sír kövére leborulok,
Leborulok.
Imádkozva áldást mondok,
Áldást mondok
Nyugovónak a porára :
Legyen áldott nyugovása !
Nyugovása.

S tudom, az ég meghallgatja,
Meghallgatja.

A mit kérek, azt megadja,
Azt megadja.

Én pedig csak egyet kérek:
Mihamarabb ide jöjjek,
Ide térjek!

TAVASZSZAL.

Tavaszi napsugár
A mezőre csalt.,
Hol bokor felett már
Kis madár zeng dalt.

Enyhe lég köröttem
S rügybehajló ág,
Zöldelő gyepágyon
Most nyiló virág.

Fent a tiszta légben
Röpkedő madár.
Itt alatt a daltól
Éledő határ.

Lent a völgy ölében
Zsongó zizegés . . .
Hosszu álom után
Hangos ébredés!

Mindenütt köröttem
Szálló illatár,
Enyhet osztogató,
Fénylő napsugár

Mindenütt köröttem
Vidám éledés.
Téli álmodásból
Fürge ébredés.

Föld fölé borulva
Kéklő tiszta ég . . .
Fénylő napsugárban
Uszó messzeség!

Háza annak, a kit
Áldnak mindenek.
S lelkem is magasztos
Ihlet szállja meg.

És imádlak téged
Örök mindenség!
A mező tavasszal
Oh mi szent, mi szép!

RABMADÁR.

Szűk kalitba zárva árva kis madár!
A szabadba vágyik, a tavaszra vár.
Oly nehéz a lég ben, itt a fal között . .
S olyan bús az élet, gyászba öltözött.

S im a mit szegényke várt megérkezék:
Elszaladt a hó és feltörött a jég
Künn az ég beszédes lesz, s a hűs csalit
Daltól áradoz, mely úgy elandalit ! . . .

Rügyet hajt a cserfa, zöldül a berek,
Fészket rak reá a vig madársereg.
Társat hi magának gerle, czinke, fajd,
Hogy benépesüljön kis tanyája majd.

Szűk kalitba zárva árva kis madár
A szabadulásra oly epedve vár,
Oly megúnt a lég benn! Künn derült, meleg,
S a szegény madárka oly bús, oly beteg!

„Nyissatok már ajtót, nyissatok nekem!
Vidám ég alatt, hogy zengjen énekem.
Hadd repüljek messze fel, szabadba ki . . .
Hiszen a szabadság olyan isteni!”

A kalitka zárja meg nem nyila — nem!
Ott maradt rabúl a kis madárka benn.
Csak hiában vára zengzetes tavaszt . . .
Hogy szabad lehessen: meg nem érte azt!

S künn a természet, míg üle innepet,
Benn a kis madárka szive megrepedt.
Jobb is néma sirba' lenni csendesen,
Mint kalitba zárva élni ide fenn.

A SZÉKELY VÉRTANUK SIRJÁNÁL.

Nincs virág a siron, durva föld takarja.
Pusztulást vetett rá az enyészet karja.
Unalmát űzi rajt' a vén idő szája,
Rontja, tépi, vájja.

A kik benne vannak, lehányták beléje.
Átokul feledést küldöttek feléje.
Elsenyvedt már a test. Csak csontokon élnek
Az éhező férgek.

Bár az emlékezet még ott nem feledte:
Leroskadt a halom, hogyha volt, felette...
A göröngy elmállott, lábain széthordta
A legelő csorda.

Pedig szent ez a hely, ez a göröngy halom!
Ott virraszt felette honfibú, fájdalom,
Emlékezet, remény. A sötét homályra
Jobb időket várva.

S lesz-e, vajjon idő, jön-e vajjon óra,
Mikor rá irhatják egy hideg szoborra:
„Szabadságért küzdtek s rút halál lett bérök,
Átokért, bosszúért égre kiált vérök.“?

Lesz-e, vajjon, idő, jön-e vajjon óra,
Mikor könnyet önthet a hideg szoborra
A szent emlékezet?
S a szent szabadságért küzdeni, vérzeni
A honfi fájdalom itt szorítson kezet?

Lesz-e, vajjon idő, jön-e vajjon óra,
A mikor egy hangra, a mikor egy szóra
E nemzet halált fog iszonyu markába,

Hogy a mi a lelkén annyi sebet vágott,
Azt az undok, sötét igaztalanságot
Lesujtsa árkába ? !

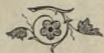
*

*

*

Ugy elborong lelkem, a jövőbe mélyed.
Szegény hazám sorsa! előttem áll képed...
Lehet-e még remény, lehet-e még vigasz.
Hogy meglakol a bűn és győz, a mi igaz,
Lehet-e még vigasz ? ! . . .

Marosvásárhely, 1864. október.

HÁROMSZÉKEN.

Drága föld, te! oh mi szép vagy...
Oh, mi szép, mi szent e hely!
Szivem itt az ősi földön
Fölhevülve dalra kelj!

S legyen a dal vésznek árja,
Mit az ég haragja küld.
Sujtsa azt, kinek szivéből
Honszerelme itt kihült

Rázza fel a czenk utódot
Álmiból s mit soh' se kért:
Tetterőt öntsön karába
És erébe tiszta vért!

584. 738

Legyen a dal vésznek árja,
Mit az ég haragja ont.
Sujtsa azt, ki megveté e
Szent hazát, e drága hont!

Ezt az ékes halmot, bérczet,
Ezt a völgyet, dombtetőt,
Melyen érte küzdött apja,
S melyen anyja szülte őt.

Ezt a gazdag, ékes síkot,
Melyen őse vérezék.
S melynek ő, a czenk, czudar is
Szent porából véteték.

Zengj! S mig itt, az ősi földön,
Lelkem messze elmereng:
Legyen a dal vésznek árja,
Mindenütt a merre zeng.

Oh, de mégse! Vésznek árja
Mégse légyen itt a dal.
Áradozzék itt a sziv a
Legszentebb hullámival.

Kores-utód nincs itt, e földön!
Lakja most is tiszta nép,
Keble, szent honáért lángol,
Szive, lelke tiszta, ép.

Él szívében honszerelme,
S tiszta benne még a vér,
Minden legkisebbke csöppje
Drága gyöngy, mi kincset ér.

Őserő van érczkarában,
Meg van edzve, tette vár.
Hallgat... hallgat... haj, de vére
Vészt üvöltő tengerár.

S hogyha jönne harez morajja,
S hogyha jönne vész, mi dúl:
Tettre vár csak: megmutatni,
Hogy e földön ki az úr.

Szép vagy, oh föld! halmod bércezed,
Völgyed, néped... szent e hely!
Szivem itt, e drága földön
Szent, magasztos dalra kelj!

SZÉKELY NÉPDALOK

I.

Keskeny árok, nagy gödör,
Isten tudja, mi gyötör!
Lefekszem s nem alhatom,
Azt se tudom, mi bajom.
Teringette!

Azt se tudom, mi bajom,
Fűnek, fának panaszlom.
Elpanaszlom s kérdezem,
Azt mondják, hogy szerelem.
Teringette!

Azt mondják, hogy szerelem.
Hát az ilyen kegyetlen?
Nó, látod e te Erzsók,
Mit csinált az az egy csók?
Teringette!

II.

Kukoricza földön kapálok,
Szeretőmre, haj, de rég várok.
Mező utját lesem, de nem jó,
Hol időzhet: tudj' a teremő.

Kukoricza szára ha kihajt,
Piros kukoricza terem rajt'.
Barna leány hogyha megszeret,
Azt hiszed, hogy angyal van veled.

Hanem aztán igaz biz' az is,
Hogy a barna leány mind hamis,
A hogy neki tetszik, a szerént
Hitegeti, csalja a legényt.

Én teremtöm! én jó istenem!
Nem tudom én, hogy mi lesz velem,
Mert a szeretöm, ha ki nem jó:
Akkor ő is csalfa, hitető.

III

Piros akáczfámnak
Letörött egy ága..
Azt kérdem, édesem:
A szived mi bántja?

Ha nézel, haragos
A te pillantásod.

Ha szólasz, szavaddal
A siromat ásod.

Kis leány! kedvesem,
Gyönyörű gyöngyalak!
Bocsáss meg, ne büntess,
Ha megbántottalak.

Annak, hogy szeretlek
Oka nem én lennék . . .
Szidd meg az anyádat:
Miért vagy olyan szép!

IV.

Megkérnélek, ha adnának,
Szóltam is már az anyádnak.
Egy szavával ide adott . . .
A másikkal megtagadott.

Rózsalevél nőtt ajkadra,
A két orczád piros rózsa.
Buza-virág a te szemed,
S hej! a szívem azért szenved.

Szárad a fű a mezőben,
Sirt ásnak a temetőben . .
Nekem ássák, de még késem,
Ha megszánnád szenvedésem.

V.

Bekecsalja szürkül, esőt hoz,
Nyárad vize dagad, áradoz.
Tele van a medre; ha kiver,
Mennyi házat s vetést elseper!

Bekecs alatt sok szép falu van,
Sok szép leány a sok faluban.

S valamennyi, mint a nád, magos,
Valamennyi mind szép s takaros.

Hanem a hol az a torony áll,
S az a kis ház, ott a toronynál:
Ott lakik egy, — kisem mondható. . .
Az az igazán szép, az a jó!

Nyárád vize, medre, ha kivetsz,
Akármennyi leányt elvihetsz.
Hanem azt az egyet hagyd meg ott,
Vagy engem is vigy, ha nem hagyod.

VI.

Felhő elült, csendes lett a táj,
Fészke felett dalol a madár.
Kitisztult az ég is, csendesen.
Narfény ragyog, már a Bekecsen.

S tovább siet békén a Nyárád,
Nem hagyta el mégis az ágyát.
Siess Nyárád, haladj sebesen,
Hogy vegyen jó hirt a kedvesem.

Sáros az út falun, határon,
De azért én ötöt elvárom.
Ha elfárad, majd itt megpihen:
Selyem ágy lesz neki a szívem.

VII.

Túl a vizen, túl a berken,
Szegefű terem egy kis kertben.
Aj, ha én most ott lehetnék,
Beh szívesen szakasztanék
Belőle!

Madár zeng ott, a kert felett,
Ugy kinozza a lelkemet!
Ugy jött nekem, a mint szóla,
Mintha az a kis lány volna
A kertben.

Lehajlott a szegfű szára,
Barna leány szép arczára.
Jaj, ha én most szegfű volnék
Ezer s meg egy csókot lopnék
Reája.

Szegfű virág, szegfű szára,
Borúlj oda homlokára.
Súgd fülébe, de csendesen:
Fáj a szivem keservesen
Érette!

VIII.

Cserefalvi malomba',
Zsákot hánytak halomra.
Molnár legény haragos,
Felönteni most bajos.

„Molnár legény, szép kincsem!
Szemem közé tekintsen.
Megszelidül haragja
S nekem jár a garadja.“

„Tűz a szemed lánggal ég,
Nem elég az nekem még.
Tudd meg rózsám kereken:
Csók mozgatja kerekem!“

IX.

Virágzik a rózsfa fája,
Fejér virág nyilott rája,
Fejér virág, szőke lányka . . .
A szívemet igen bántja.

A szívemet azért bántja
Fejér virág, szőke lányka:
Puha melle, piros ajka,
Édes gyümölcs terem rajta.

Édes gyümölcs, manna-zápor,
Megcsókol ő akár százszor.
Akár reggel, akár délbe',
Akár este a sötétbe'.

Fejér rózsfa szép, ha páros . . .
Az anyjával van szóm már most.

Meg is kérem, el is veszem,
Legközelebb most a télen.

Vetek neki selyem ágyat,
Hattyu-tollból puhát, lágyat.
Két kezemmel ápolgatom,
S minden szavát megfogadom.

X.

Beöntötte a Nyárad,
Három falu határát.
Hegyek tövit tördeli...
Az én sűrű könnyeimmel van teli.

Az a felhő beh setét!
Szánja szívem esetét...

Az én rózsám ide benn
Ágyba fekszik, hervadozik, betegen.

Könyörögjön e világ,
Le ne törjék e virág!
Mert ha e meghibázik:
Könnyeimtől az egész föld elázik.

XI.

Szabad a madárnak ágról-ágra szállni,
Csak nekem nem szabad a rózsámhoz járni.
Én siratom ötet, ő is könnyez engem,
Értem az övé hull, érte az én könnyem.

Énekel a madár fenn a fa tetején.
Alatta megálva, úgy elhallgatom én . . .

Sirja dalát, sirja s azon veszi észre,
Hogy hűséges párja ismét hozzá tére.

Beh szeretnék én is kis madárka lenni,
Fenn a fa tetején búsan énekelni!
Ugy-e édes rózsám, megállanál rája,
S föltekintenél a siró madárkára.

Fáj a szívem, úgy fáj, hogy sz inte megszakad
Szeretnélek s te is szeretnél, s nem szabad.
Verje meg az isten s tudom, meg is veri,
Ki egymást szeretnünk mégis nem enged-

XII.

Bús vagyok, szomoru,
Még a vak is látja.
Beteg az én szívem,
S nem tudom, mi bántja.

Kin gyötör, szenvedek
Nappal, éjjel egyre,
Búmra kél fel a nap
S bánatomra megy le.

Könnyem úgy szakadoz,
Mint a patak árja.
Kinra dült életem
Még a kö is szánja.
Sorsomon könnyeznek
A mezei fák is,
Szomorún lehajol
Énreám az ág is.

De nem sir, nem is szán
Engemet egy lányka.
Örömét leli tán
Ha kínomat látja.

Csak nevet hidegen,
Nem hogy könnyet öntne,
Hej, az ő szive tán
Érzezből vagyon öntve!

Meghalok, érezem,
Messze nincs halálom.
Szomorú éltemet,
E tehert lerázom.
Majd akkor, tudom azt,
Eljő a siromra,
Érez szive megindul,
S könnyet önt poromra.

XIII.

Bánatos a lelkem, bú fészke van rajta,
Távol estem attól, kit szivem óhajta.

Távol estem, messze, mély siralom völgybe,
Madár szárnyon kimért napi járó földre.

Nézek arrafelé, sóhajtok, sóhajtok,
Messze kéklő hegyek, szemem megáll rajtok.
Túl lakik azokon, a hegyek aljába',
Keskeny völgy ölébe szorított falvába'.

Haj, mért nem vagyok én egy porszem odakint,
Árva falevele, mely a völgybe tekint.
Busan siró madár, vagy bujdosó felhő,
Vagy a völgy ölében susogó kis szellő!

Nem vagyok én madár, nem lehetek szellő,
Bánatos a lelkem, sötét, mint a felhő.
Porszem, levél, felhő, mondd neki helyettem:
Elhervadt virág, hulló levél lettem! . .

IV.

Letörött az útranyiló

Kis kapumnak a szárnya.

Édes rózsám! haragszom az anyádra.

— Sok az útja ennek a nagy világnak —

S azt mondta, hogy kapud előtt,

Háza felé se járjak.

— Szegény vagyok, rongyos vagyok...

Igazat mond, ha mondja.

S köszönöm, hogy még reám is van gondja.

De velem azt soha el nem hiteti,

Hogy szegénynek ne lehessen,

Ne szabadjon szeretni.

Megmondhatod, de mond is meg

Az anyádnak, angyalom,

Nálad voltam a tegnap is hajnalon.
S addig megyek, addig járok én hozzád,
Mig nekem ad, vagy kitagad,
Vagy eltemet az anyád.

XV.

Ki van adva a levelem — mehetek.
Barna leányt, soha többet,
De sohasem szeretek.
Azt is bánom, hogy ez egyet szerettem,
Azt is bánom, hogy e földre,
A világra születtem.

Száraz fenyű tetején áll egy madár.
Ugy elnézem . . . Azt nézem, hogy
Hova repül, merre száll.
Én is megyek, arra megyek — elmegyek,

Hogy terhére, nehezére
Senkinek itt ne legyenek.

Isten hozzád édes falum, emberek!
Hitfeleim, jó barátim,
Ellenségim! én megyek.
S akkor láttok, hogyha láttok, ti engem,
Mikor a nap nyugatról jő,
S keletre megy az egen.

XVI.

Hamis volt a szived, hazudott az arczád,
Ha már szavad adtad, mért hogy meg nem tartád?
Ha szegény voltam is, volt szerető szivem
S szerető szivemmel szerettelek hiven.
Oly igazán, hiven!

Fáj most az én lelkem s keservesen ég is,
Felejteti lehet s én nem tudok mégis.
Előttem a képed, szivemben a szavad,
Jaj, nekem csendesen meghalni sem szabad!
Meghalnom se szabad.

De, ha már elhagytál, bár átkoddal áldj meg,
Tőled az átok is áldás a lelkemnek.
Én meg nem átkozlak, bennem átok nincsen :
Ahogy érdemled, úgy áldjon meg az Isten,
Áldjon meg az Isten!

Pirosra van varrva fehér ingem újja,
A szél jobbra-balra, kedve szerint fújja...
Hej, ha neki állok, de úgy elmegyek én,
Hogy meg sem is állok, csak a föld fenekén.
Sötét sír fenekén.

XVII.

Fejér rózsafa áll kertem közepében,
Kizöldült az ága kivirágzott szépen.
Rá szállott egy madár a virágos ágra,
S letörött a fának egy virágos ága.

Gonosz az a madár, nincsen annak lelke,
Az is átkozott volt, aki felnövelte.
Elrepült a fáról, ott hagyta az ágot
Meg sem is sajnálta a hulló virágot.

Virágos fa volt az én szerelmem fája.
Ennek is letörött egy virágos ága.
S erről is elszállott az, aki letörte,
Ki az én szívemet halálra gyötörte.

Zöldülj ismét zöldülj én kertemnek fája,
Virulj ismét, virulj én fámnak virágja!

S mikor eljő az ősz s szellő játszik veled,
Siromra, poromra hullasd a leveled.

XVIII.

Hűvös lett az idő, közeledik télre,
Sárga diólevél hulldogál útszélre.
Sárga lett a levél, sárga lett az orcám,
Mint a fát a levél, elhagyott a rózsám.

Elhagyott a rózsám s azt se mondta nékem,
Hogy mivel bántottam, hogy mi volt a vétkem.
Édes kedves rózsám! elmegyek utánad.
Lesz, aki kísérjen útamon — a bánat!

Sárga levél, sárga! mért hullasz az ágról?
Bujdosó madár, te! mért mész el a tájról?...
A madár visszajő s kizöldül még az ág,
Aj, de az én rózsám nem jő vissz', azt mondják

Ha már vissza nem jő, nem lesz visszatérte:
Én is elmegyek úgy, elmegyek hát érte.
Megteszem az útat, keservesen sirva,
Mindegy lesz már nekem itt..., vagy ott a sirba' !...

SEPSISZENTGYÖRGYI BARÁTAIMHOZ.

Oda vágyom tihozzátok,
Kedves, régi jó barátok!
Hol az Oltnak lassu árja
Dús mezőknek völgyit járja.
Hol ti laktok, ott a szélen,
Ősi földön, szent vidéken,
— Mint ezer raj egy kosárban —
Hires Szentgyörgy városában.

Áldjon Isten! Hát hogy' éltek?
Mult időkről még meséltek?
Vagy talán az élet gondja,
Mely az embert tépi, nyomja
És sodorja durva kéjjel,

Dobja, hányja szerte-széllyel,
Mult emlékét félretette,
Eltaposta, eltemette? . . .

Ott, azon a szép vidéken,
Egykor én is ottan éltem.
Jó világ volt, vig világ volt,
Czimbalom szólt, hegedü szólt!
És vigadtunk, ketten . . . négyen,
A „Pokol“-ban, s a „Tömlöcz“-ben,
S egy kicsit ha meg-megáztunk,
Jó kedvvel elfiguráztunk.

S őszi estén, hosszú télen,
Sohse voltunk szomján, éhen;
Mert ha vékonyult a gázsi,
Egyik-másik néni, bácsi
Ugy „egy miczre“ csak beintett,
— Egy pillanat, egy tekintet,

Mig pipádra tüzet kérnél . . .
S lett a miczből hoszszu éjfél.

Mert a hű baráti érzet
Összefont, és együtt érzett
Szív a szívvvel. Egy világból
Voltunk mind, a legjavából.
S tán, ha olykor, — nem is szégyen, —
Összehorgoltunk keményen:
Senkit el nem nyelt az örvény,
Mert barátság volt a törvény!

Ifjukori boldog évek,
El nem muló szent emlékek!
S ti, akik oly jók valátok,
Nem változó hű barátok:
Áldjon isten, a kik éltek!
És, ha olykor még meséltek

Mult időkről, szebb napokról:
Gondoljatok rám is akkor.

Közepén túl már az útnak,
Hej, az évek gyorsan múlnak.
Int az árnyék, jön az alkony . . .
S öreg Kháron vár a parton.
De, míg csolnakába bevet
Vigan legyünk, a míg lehet!
Ugy is, majd ha túlra pakol:
Ott nem leszen „Tömlöcz“ s „Pokol.“

1883.

VISSZATEKINTÉS.

— E. KÁLMÁN barátomnak. —

Vénülök. E szót még eddig ki nem mondtam ;
Mert, hát az embernek úgy esik az jobban,
Ha, a meddig lehet,
Hiheti magáról,
Hogy hátra még sok van
Az élet javából.

Pedig, ha túl mentél, fiam, a negyvenen :
Nem fölfelé méssz, de lefelé a hegyen,
Száll észrevétlenül
Erőben a skála,
Féhérül mindennap
Fejed egy hajszála.

Idő nem kér, nem vár! Mint a viz hulláma,
Sebesen sodródik mély, sötét sirjába,
S ragadja szárnyain
A muló éveket,
Gyöngíti, faragja
A rövid életet.

Hej, bizony rég volt az már, szent öcsém, Kálmán,
Salamon a mikor nekünk muzsikálván,
Deáki virtussal,
Együtt rugtuk a port,
S Gyöngyösi bácsinál
Ittuk a bakatort!

Emlékszel-e arra? Hogy ne emlékeznél!
Hiszen szebb időkre nem emlékezhetsz,
Mint a minőket mi

Éltünk egy néhányon,
Ezelőtt husz évvel
Kincses Kolozsváron.

Csak az volt az élet! Oh, ti boldog évek!...
(De mi sem voltunk ám utolsó legények)
Ivott is, tanult is
Az embernek fia,
Csakhogy viruljon a
Szent theologia.

Lelkünk a jövőendő téreit bejárta
S akadott mindenütt egy-egy szép virágra.
Aztán fészket rakott
Minden kis bokorra,
Várat emelt minden
Kis szemecske porra...

Szárnyakat neveltünk, verseket faragtunk,
Repültünk, hogy a föld messze volt alattunk.
„Haladjunk“, „Kikelet“,
„Remény“, „Darázsfészek“. . .
Mind annyi tere volt
A röpkedő észnek.

Mennyi fényes ábránd, nagyratörő vágyak!
— Felhőket verdeső szárnyai a vágynak. —
Mozgalmas nagy idők,
Csalogató jelek,
Rajongó ifjuság,
Tettre kész emberek!

Idő, hol az ábránd egymást üzi, váltja,
Mikor a deák is magát nagynak látja;
A mikor azt hiszi:

Mindenre beválnék,
S majd aztán elapad,
Mint a fogyó árnyék.

Remény, ábránd eltűnt, az árnyék megfogyott,
Idő elsöpörte a fészket s a bokrot.
A sok tarka vágyat
Befogta a penész,
A miről álmodánk:
Mese lett az egész.

Vénülünk. Nálad is, nálam is az évek
Sok fiát elhordták a csalárd reménynek...
S nem csordult számunkra
Csak cseppent a csapból...
A mire számítánk
Sok elmaradt abból!

Sok, a mi elmaradt, kicsi a mi betelt!
—Kiszabhatszorsának kedvéként menetelt?—
Bizony bámulhatunk
A sok változáson.
Hjába, husz esztendő
Nagy fog a rováson!

Való, hogy az idő felettünk meghaladt,
Elvitte a tavaszt s viszi már a nyarat,
Kezd lombot hullatni
Életünknek fája,
Kezd fejünkre hullni'
A tél zuzmarája.

Nem lehet tagadni, a mi szent igazság:
Maholnap fejünkre települ az aggság,

S aztán tisztességes
Értelmén a szónak,
E furcsa világból
Szépen elpakolnak.

KONTRA.

Vénülök. — Kimondtam nyiltan,
Mikor azt a verset irtam.
És valóban, hát e végre,
Készen álltam a vénségre.
Legelőbb is lassu nyögés
Jött, meg aztán nagy köhögés . . .
Kaptam hamar egy kis náthát,
Azután egy kis podágrát
Itt is, ott is — a nagy inba',
Lábaimba', karjaimba'.
Fejem, az hajlott előre,
Lábam állott tipegőre.
Ugy láttam, hogy helyen-helyen
Jobban fehérül a fejem.
Lett menésem lassubb jóval . . .

— Kifejezve egy-két szóval —
Éreztem, hogy a nyavalya,
Az öregség minden baja
Környékezni kezd keményen,
S túl is adtam a reményen,
Hittem, hogy a dolog . . . még na! . . .
Bizony több lesz, mint a tréfa.
És mi történt?
Uramfia!
Egy furcsa kis
Komédia.
S több annál is!
Oly valami . . .
— Szégyenlem is
Kimondani.
Az asszony azt sugta halkan,
Hogy a háznál ismét baj van . . .
Én Istenem! illik-e hát
Igy lefőzni egy poétát? . . .

HAZA TÉRVE.

Itthon vagyok közöttetek,
Kik a szívemhez nőttetek.
Itt, ebben a kicsiny házban.
Itt, ebben az édes, boldog,
Szent világban.

A mikor én itthon vagyok
Még a nap is szebben ragyog
Kicsiny házam ablakára,
S olyan fényes, olyan édes
A sugára!

Mindenünnen ide vágyom.
Ez az egy hely a világon,

Hol mi sem fáj, mi sem éget
S két karommal ölelem a
Mindenséget.

Élet, világ, baj, küzdelem,
Itt minden oly édes nekem!
S a mi gond a szivemen ül
Itt az is mind elcsendesül.
Megédesül.

S ha világ űz, ember támad,
Ha kereszt nyom s sújt a bánat;
A szememből, ha könny csordul:
Nincs olyan seb, a mi benned
Be nem gyógyul.

Édes otthon, boldog fészek!
Gyógyítója bajnak, vésznek,
Boldog szívek menyországa:
Az Istentől légy megáldva!
Légy megáldva!

JER ÉDESEM! ÜLJÜNK LE KETTEN.

Jer édesem! ülünk le ketten
Kis almafánk árnya alá,
Mely ezt a mi kicsiny kerünket
Lombjaival átfoglalá.
Oly édes itt a lég köröttünk
S barátságos a napsugár!
A szomszéd kert kicsiny dalosa
Dalolni az is ide jár.

Hadd dallok én is. Te csak hallgass,
— Merengve a szelid dalon —
A mig neved, mely nekem drága,
E csendes dalba foglalom.

Kiről is szólhatna az ének
Lágy hangokon és édesen?
Rólad ha nem, ki mindenem vagy
És egyetlen, én édesem!

Ki, ha lelkemen gondok ülnek,
Ha bántanak az emberek,
Ha a világ sebet üt rajtam
És enyhét sehol sem lelek:
Felém hajolsz s szelid szavakkal
A gondokat elsimitod,
S kezeden lágy érintésével
Beteg lelkem meggyógyítod.

Őrangyalul rendelt az Isten,
A jó Isten téged nekem,
Hogy ezen a göröngyös uton,

Ezen a durva életem,
Hol megterheltem, küzdve járok
Izzadva sok teher alatt:
Könnyebbé tedd nekem az utat
S feláldozd érettem magad.

Nehéz uton jöttünk keresztül,
— Hordozva sulyos terheket, —
Adott a sors nekünk keresztül
Irtóztató küzdelmeket.
Elvette mind, a mi édes volt
S hagyta a keserűt nekünk.
A míg mások vigadoztak, mi
Csak temettünk... csak temettünk!

Temettük azt, mi az életnek
Fényt és ragyogó diszt adott:

A napsugárt, az éltető fényt,
A virágot, a harmatot,
A reményt, mely csalóka fénynyel
Előttünk is járt egykoron...
Örvénybe csalt, s rontsolt hajónkat
Ah! ott hagyá a szirtfokon.

Nyugvóra száll a nap felettünk,
Közelg az alkony, jön az est,
Az óra kong az indulóra
S nyugodni vágy a fáradt test.
S mi, a kik annyit eltemettünk
És annyi sebből vérezünk,
— Jó angyalom — bizony magunk is
Temetkezünk... temetkezünk!

Temetkezünk! Az éj közelget,
Sötét szárnyával bétakar.
Oda költözünk nemsokára,

Hol semmi nem bánt s nem zavar.
De ott is élünk s együtt, úgy-e,
— Felettünk bár haraszt zörög, —
Mert ott is él, mi éltetett itt:
A szeretet, a mely örök!

NAP LEMENTE UTÁN.

Lement a nap — magas hegyek mögé szállt,
Az éj sötét palástja szétomolt,
Álomra intve mind e föld lakóit.
Zaj, lárma, vig dal csendesen kiholt.

Ébren vagyok. Körül s be néma minden,
A gyenge lomb is lopva rezgedez.
E némaság, ah, milyen ünnepélyes!
A természetnek szent imája ez.

Fölöttem az ég kéklő boltozatja,
Rajt' csillagoknak milliárdja ül.
Oh szép, csodás mű! ihletődve nézlek,
S nagy titkaidban lelkem elmerül.

Ki alkota? Hitemtől kérdezem —
E nagy, csodás mindenség lelke ki?
Hogy ég s a föld, dél, nyugat és kelet,
Az éj s a nappal meghodol neki?

Imába olvad lelkem gondolatja
S nyílt ajkimon némulva áll a szó.
E némaság oly hangosan kiáltja:
Te vagy, te vagy az oh *Mindenható!*

• TÉNFERI UR.

Mint hazátlan őszi szellő,
Mit Aeolus künnfeledt,
S unalmában jobbra-balra
Jár, kopár hegyek felett:
Ténferi ur is aképen
Bolyg az utczán szerte-szét.
Tán elindult felkeresni
Régen elveszett esztét.

Szép legény, úgy hátba nézve,
— Arczba nem legszebb gyerek. —
Áhitoznak árva képén
Fölszedett érdemjelek.
Mert a végén benne is, hát

Csak magyar vér csörga rég! . . .
S ép' ezért, nem nagy csodára,
Többször is megdöngeték.

Ám azért ő még derék ur
És rája érdemes.
Korcsomákon, jobb időkben,
Szóvivő volt, mint nemes.
S mit tehetne, hogyha mostan
Éppen ottan széke nincs?
Sarka után becsukódott
Az az átkozott kilincs!

Mert fizetni kéne, ámde
Elfizette, a mi volt . . .
És becsület . . . és hitel! . . . az
Rája nézve rég kiholt.
S most, ha olykor, néha-napján,
Be is nyitja a kaput,

Talpszivére irgalmatlan
Kötnek ottan útlaput.

És tovább még ilyenkép'
Ténferegve Ténferi,
Megkopott kabátjáról a
Régi bor szagát nyeli.
Megy s megáll az utcasarkon,
Fényes uri ház alatt,
S elgondolja: hej, a torkán
Mennyi lőre leszaladt!

Mert a ház, a mely előtt áll,
Egykoron vala övé.
És az árát drága torka
Ázott csapja hörpölé.

Addig iddogált reája
A hazáért sok barát,
Mig fölébe a borárus,
Kinyujtá mentő karát.

S Ténferi úr ökegyelme
Útra esett, mint levél,
Mit lekapva száraz ágról
Messze hajt az őszi szél.
Merre menjen, merre térjen,
Ha a tél nyakára hág?
Nem törődik, hisz előtte
Nyitva áll a nagy világ!

Járhat-, kelhet jobbra-balra,
A mint éppen kedve kel.

Utját senki el nem állja,
Hisz' kopaszszal ki perel!
Igy, eképen folyik élte
Nap nap után szüntelen,
A mig egyszer megtalálják
Valahol, az útfelen.

VIG DEÁK SZERELMI VALLOMÁSA.

Szeretlek ! . . .

Sokszor mondtam már, hogy szeretlek.

Imádom karsu termeted !

Boldog vagyok, ha érinthetem ajkad

S fénylő sugárid rám veted.

S ha illetem picziny fülecskéd :

Boldogságtól beteg vagyok . . .

Szeretlek, imádlak . . . örökre !

Mint az Istent az angyalok.

Szeretlek ! . . .

Sokszor mondtam már, hogy szeretlek.

Imádom aranyszinedet !

Akkor élet nekem az élet,

Mikor együtt vagyok veled.
Oh, sötét nekem ez a világ,
Fényed felém ha nem ragyog!
Szeretlek, imádlak . . . örökre!
Mint az Istent az angyalok.

Szeretlek ! . . .
Sokszor mondtam már, hogy szeretlek.
Imádom annyi kellemed,
Ki szívemet lángra gyulasztod
S elbűvölöd az eszemet.
Ha gond gyötör, ha bánat éget
Vigasztalsz ha beteg vagyok.
Szeretlek, imádlak . . . örökre!
Mint az Istent az angyalok.

Szeretlek ! . . .
Sokszor mondtam már, hogy szeretlek.
Imádom ritka bájaid!

Bejárnám veled a világot .
S a földnek minden tájait.
Az égbe mennék, ha ott lennél,
Vagy tengeren túlra — gyalog.
Szeretlek, imádlak . . . örökre !
Mint az Istent az angyalok.

Szeretlek ! . . .
Sokszor mondtam már, hogy szeretlek.
S mondom, míg bennem lélek él !
El nem hagylak téged én soha,
Tied leszek: ne félj, ne félj!
Követlek, mint testet az árnyék . . .
És, mint halál az életet.
Szeretlek, imádlak . . . üritlek
Tele kancsó én tégedet!

FÉRJ ÉS NŐ.

— Éjjeli párbeszéd. —

Sötét este — késő éjjel,
Bortól ázott vig kedéllyel,
— Mikor alszik már a Náncsi —
Ballag haza Bende bácsi.

Kapu tárul, ajtó nyilik,
Lassan, szépen, ahogy illik.
De, hogy sejti asszony neszét,
Keletkezik ilyen beszéd:

— Itthon vagyok, haza jöttem,
Felleget az ég fölöttem . .
Alszol-e már édes társam?
Hogy lássalak, alig vártam —

— Ittas ördög, vén Pilátus . . .
Ne dohogj, mint egy legátus !
Illik férjnek inni eddig,
Kora déltől késő estig ?

— Csendesülj, nó édes társam,
Hiszen jámbor helyen jártam.
Egy-két órát élni szépen
Jó, barátok vig körében.

— Mindig a kőr, mindig barát . . .
S taposod az utcza sarát,
Én meg itthon fővök, égek,
Mint egy elátkozott lélek.

— Szünjön társam a haragod,
Jobban ég a tűz, ha rakod.
Szó nem segít, a hol baj van,
Ige nem fog immár rajtam.

— Elátkozott gonosz ördög!
Veled egy órát sem töltök.
Eddig is csak sülttem, égtem,
Bánom, a mit veled éltem. —

— Nó, ez ugyan kriminalis
Leczke, csakhogynem morális . . .
Csendesülj a nagy haraggal,
Lejjebb vedd a szót egy hanggal!

— Még te beszélsz, te borászok!
Mindjárt' a képedre mászkok . . .
Tudd meg te . . . te . . . korcsma-szemét,
Rajtam nem fog ki a beszéd!

— Ne ismertem volna neved,
Bár ne lettem volna veled
Soha egy, e kinos földön,
Hol az időt égve töltöm!

— Ne keseregj édes társam,
Oda fenn egy jobb világ van ! . . .
(Hanem aztán ki lessz nekünk,
Ha még ott is együtt leszünk !)

* * *

Szónak ezzel vége szakad,
Férj elalszik, asszony matat.
Az ígét most berekesztik
S holnap aztán újra kezdik.

KÉT SZEGÉNY.

Faluvéken, szűk utczasorban,
Rozzant hajlék, ütött falak!
Ház, a melyben valamikor, tán
Boldog emberek laktanak . . .

Hanem ma már ott van hagyatva,
— Födelét a szél hordta el, —
Itt, ott, látszik még most is rajta
Egy-egy deszka, kóró, zsindely.

Ablak, ajtó van ugyan rajta,
— Ott áll az is, mig lába kél —
Hanem azért szabadon járhat
Ki s be közte a hó, a szél.

Lakója is van. Legalább benn
Emberi hangok hallszanak,
Mintha mozogna valami . . . egy
Nyomortól üldözött alak.

Arcza sápadt, ruhája lim-lom,
Maga a kétségbeesés.
Koldus szegény, egész valója
Emberbe burkolt szenvedés.

Ott ül soká, sóhajtva, nyögve
Ágyán, mi egy rossz deszkaszál,
Három, vagy négy czövekre ütve,
Mi maga is alig hogy áll.

A kopott asztalon előtte,
Penésztől befogott kenyér ;
Sőt annak is csak egy darabja,
S az is sovány, száraz, kemény.

Mely, ha az útfelen heverne,
Tán kapna rajt' éhes madár . . .
De itt becses, mert jobbat ennél
Szegény ember hiába vár.

Társa is van a nyomorultnak,
Ki olykor-olykor megjelen.
Nem rég vett itt lakást magának,
Hideg, zimankós éjjelen.

Most eléjön s föl az asztalra
Iparkodik nagy hevenyén,
Hogy osztózzék a szegény gazda
Kemény, penészes kenyerén.

Vigázva lép, fülel . . . megint megy ..
Megrázza minden sziszszenet.
Fél, hogy majd ketten összetűznek
A közös gazdaság felett.

A szegény nézi s a mint társa
Remegve a kenyérhez ér,
Nehéz sohaj szakad szivéből:
„Szegény egér! szegény egér!“ . . .

AZ ÉLETBŐL.

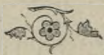
Szenvedned kell ? Tünni tanulj !
Szótlán, némán, miként a rab,
Kinek társa a néma fal
S az érzéstelen ködarab.

Panaszra ajkadat ne nyisd !
S ugyan kinek panaszlanál ?
Vagy azt hiszed, kuldus szavad
Az emberek szivére száll ? . . .

Könyved, ha hull: töröld el azt,
Fájdalmidnak ne adj nevet,
Meghallja tán apád — anyád . . .
És kikaczag és kinevet.

A szánalom, szelid könyör,
Ezek ma csak üres szavak.
Értékek oly csekély — semmi!
Higyjen bennök a béna s vak.

Légy férfi, de szilárd, erős,
Rendithetlen vészben, bajban!
Vigasztalást soh' se' keress
A könyörben, a sóhajban.
Magadra állj, magadba bizz'!
Fegyver legyen erőd, eszed.
Különben e gonosz világ
Átkozottan lecsal, leszed.

PARTON.

Állok itten, zugó folyam partján,
Képzetem az életen mereng.
Habra hab fut és leszen tolongás
És vihar. A folyam ágya reng,

Felriadtan, romboló erővel
Part közül a víztömeg kihág.
Majd elül s a csendesült habokkal
Szellő játszik s parti kis virág.

Medre közt a folyam megy, tovább fut,
Merre vágya egyre üldözé,
Hol bölcsőben ringatott gyerek lesz:
A tengernek csöppjei közé.

Életünk is így, ekképen folyik,
— Ma öröm közt, holnap szenvedünk, —
És szívünk ha megszűnik dobogni,
Akkor, akkor, vajh, mi lesz velünk ! . . .

MIKOR ÉN PAP LETTEM.

Királyoknak nagy királya!
Milyen szegény vagyok én.
Királyoknak nagy királya,
Milyen házban lakom én!
Élni tudni itt, e házban
— Szó a mi szó, — nagy erény,
A hová csak vétve botlik
Néha-napján a napfény.

Az ablaka, az a régi...
Tömlöczre se volna jó.
Beteszem és mégis mindig
Nyitva marad az ajtó.

Mert a zára, sarka, lapja
Vásva — törve, — a hitvány!
A kilincset ötven évvel
Előbb verte a czigány.

Mondtam is már gondnokomnak,
Változtassuk jobbra át!
Sok elődöm kapott már ez
Ajtó miatt podagrást.
De, hát uram! mit tud arról,
Ez az együgyü paraszt,
Hogy mi légyen a podágra,
S hát csak biztat, tür, halaszt.

S a kemencze! . . . nó ez is még
Ritka, régi épület.
Uj van ígérve, s hiszem, hogy

Pupos napra megszület.
Szentre mondom, hihetetlen,
Hogy hamarabb meglegyen,
Mert ez „ekklézsia lába“
Mint a rák, hát ugy megyen.

Pedig itt a tél. Maholnap
Jőnek a hideg napok.
S szép lesz, ha az ige mellett
Bibliámmal megfagyok.
S pedig, mondom, ugy segéljen,
Itt az is megeshetik.
Akkor aztán a kemenczét
Bátran szerteszedhetik.

Nó még aztán ez a fal is!..
Sárga sárja porladoz,

Rég időtől megrepedve,
Meghasadva nyiladoz,
Mint az éhes ember szája
Egy falatka ételér'.
A mi szél tovább mehetne,
Még az is mind erre tér.

„Hát a papnak jól van így is“
— A szokás ezt mondani, —
„Hej, a mit az ember épít,
El szokott az romlani,
S mindig újat, szebbet, jobbat,
Mért óhajt e jövevény?
S ki az oka, ha az egyház
És a papja oly szegény!

Hát, bizony, csak prédikáljon,
— Egyéb dolga nincsen is, —
Ha tud: éljen. Mit mi bánjuk

S legyen, ha lesz, kincse is.
Hisz', ha baj van közelében,
Ott, a ki segít neki!
Ölbe tartván, hordva karján:
Ur oltalma befedi “.

Királyoknak nagy királya,
Milyen szegény vagyok én!
Királyoknak nagy királya,
Milyen házban lakom én!
Élni tudni, itt e helyen,
— Szó a mi szó — nagy erény,
S hogy jobb legyen valahára
Ahhoz ugyan nincs remény.

JÓ TANÁCS.

Ez a világ olyan világ,
Ha engeded fejedre hág.
Ha jobbra mész: balra lökdös,
Ha igaz vagy, még leköpdös.

Rug, ha tőle kényelmet vársz,
Fut tőled, ha kedvébe jársz,
Féket hány, ha zabolázod,
Tűzre tesz, ha megalázod.

De: ha megalázod magad
S vele jársz, a merre ragad;
Hibáit ha magasztalod
S mosolyogsz a mikor tapod;

Vétkeit, ha tömjénezed
S beszennyezed szived, kezed,
Kedvére, ha bolondja lész :
Öcsém! akkor ne félj: megélsz!

NYÁRI EST.

Zöld füves, virágos, illatos mezőben
Egyedül bolyongok. A nap lemenőben.
Bucsuzó sugarit hinti a hegyekre,
Bucsuzik s azután csendesen megyen le.

A falu tornyában kis harang megesendül,
A kapa letéve; a kasza sem pendül.
Mezőn a munkában beállott a szünet:
Érkezik az alkony s nyomán a szürkület.

Kifáradt testtel a napi munka alatt,
Ember is, állat is falu felé halad,
Barátságos fedél alatt megpihenni,
Enyhe nyugalomban újabb erőt venni.

Napsugár kialudt, csend borul a tájra,
Fatetőn a madár lomha társát várja.
Várja pihenésre, éji nyugalomra,
Hol aztán befedi hűvös erdő lombja.

Fű tövén megindul a mező zengése,
Apró állatoknak sűrű zizegése.
Csillag is megjelen, már magasra hágott:
Rövid nyári éjre hinteni világot.

Öreg ákác alatt, meghuzódva szépen,
Tova egy kis hajlék, országút mentében,
Kinyitott kapuján fáradt útas ment be,
S kapuját a gazda annak is betette . .

Csend van. Minden alszik, pihen a megfáradt
Jámbor napi munkás, lelve puha ágyat
Mindenütt a földön... Ott is a hol nincsen. .
Oh, fedezz be mindent gondvi selő Isten!

TEMETŐBEN.

Borus őszi napon temetőben járok,
Őszi hervadáson lelkem elmereng.
Integetnek felém hervadó virágok,
S távolabb, egy sirnál, búcsu-nóta zeng.

Valakit temetnek. Néma zokogással,
De szivetrázóan sir a fájdalom.
Temetési ének siró dallamába
Beleömlik az én bánatos dalom.

Itt vagyok a sirnál, — a ti sirotoknál
Én édes gyermekim — hol pihentek rég.
A régi fájdalom lelkemen kiújul
És a gyógyuló seb oly kínosan ég.

Régi fájdalomtól könny borul szememre,
S felszakadnak arra szűm sohajjai.
Gondolok reátok, életem fájának
Sir porába hajlott hervadt lombjai.

Mikor eltemettünk . . mikor elsirattunk,
— Ah, beh kínos most is az emlékezet! —
Szaggatott kebellem mennyit tépelődénk,
A míg enyhetadó vigasz érkezett!

Pedig ott a sirban jobb, ugy-e, pihenni,
Csendesen nyugodni, oh, csak ott lehet,
S nem e durva földön, hol hamis barátok
Osztogatnak annyi mardosó sebet.

Hol az ember ellen, ember harcra kelve,
Szívet összetépő bőszen csatákat vív,
Hol irigy barátok mérget öntögetnek
Az öröm borába; s hol csak fáj a szív.

Oh jutott nekem is ebből a pohárból!
— Bővön osztogatta emberek keze, —
Reszket a lelkem is ettől a pohártól,
Mely nekem is, bizony, sokszor megtele.

Lelkem elgyötörve, szárnya összetörve,
Bolygok, mint egy béna, sorstól üldözött.
Temetőben járok, temetőbe vágyok,
Jobb nekem itt, mint az emberek között.

Olyan kedves e hely! Édeseim, ugy-e,
Nem zavarja semmi a ti álmatok!
Mindent eltemetni, veletek pihenni
Ide jövök én is — ide: várjatok!

MEGHALOK, DE NEM IS BÁNOM.

Meghalok, de nem is bánom,
Ugy is ezen a világon
Annyi könny jutott nekem !
Annyi küzdés, annyi bánat,
Annyi ember ütött, támadt.
Emlékezni sem merek.

Mindennemü fegyverekkel
Viaskodtam, emberekkel
Harczot állva szüntelen.
Harczra nem én — ők hívának,
S alapján a bibliának
Folyt a heves küzdelem.

Szerettem azt, a mi erény,
A mi ragyog, mi tiszta, fény,
A mi lelket boldogit.
A mi égi, nem mulandó,
A mi szent, örök, állandó.
S emelkedni megtanít.

Annak, a ki hinni szeret
Osztogattam a hitemet,
S gyógyítottam beteget.
Kemény szívűt megviseltem,
Ki gyenge volt, fölemeltem,
Védtem azt, ki megvetett.

Hogyha láttam bús éhezőt,
Megmutattam azt a mezőt,
Hol az eledel terem.

Az az égi, az a *manna*,
Mely a lélek dús harmatja.
S hívtam, hogy jöjjön velem!

Utamban ha volt elesett,
— Várva a segítő kezet, —
Porból azt fölemelém,
Bekötöztem a sebeit
Azzal, a mi gyógyít, enyhít,
S karjaimra fölhevém.

A ki nyögte sors hatalmát:
Elvettem annak fájdalmát
S enszivembe temettem.
Társologtam a sirokkal;
Sirtam én is a sirókkal.
Szenvedtem, mert szerettem.

S én, a jámbor, balga lélek
— Azt hívém, hogy jól itélek —
Védtem azt, mi szent, igaz,
Üldöztem a gonoszságot,
Nem hagytam, hogy igazságot
Megtapodjon gaz, pimasz.

Fejét aki fölemelten
Hordta, azt szavammal vertem
S intettem alázatra.
Ha kevélyen járt a bátor,
Megfordítottam utjából
S állítottam a latra.

Megmérettem, hogy megértse:
Mennyi legyen az értéke,
Igazában mennyit ér . . .

S hogy ne járjon átkozottan :
Bűneit megostoroztam,
Hogy *egész* legyen a *fél* !

S mindezekért mi lett bérem ?
— Hejh, nem egyszer forrta vérem !
Durva kéztől vérezém.
A gyógyultak elhagytanak,
Könyem áradt, mint a patak.
Könyre vált a szép remény.

S hogy az ige testté válnék !
Sujtottak, a kiket áldék,
Mérget itattak velem.
Azt mondták, hogy : im, itt a böles !
Ennek az kell, ennek azt tölt, s
Bére hadd halál legyen !

Látom, érzem, hogy immáron
Nehéz lett a könnyű járom,
Tovább nem hordozhatom.
Le is teszem nem sokára
S bevonulok éjszakára
Oda, hol megnyughatom.

Egy az, a mi bántja álmom:
Ez az én kicsiny családom!
Gondja nyomja lelkemet.
Ennek, hajh, ki fogja pártját,
Hogyha tépik, hogyha bántják
Hideg, önző emberek?

Látok ott egy titkos kezet,
A mely áld, véd segít, vezet
S árvát, szegényt betakar,

Elhagyottnak visz oltalmat,
Fáradottnak hoz nyugalmat,
A mit semmi nem zavar.

Fényes kéz ! te fényes álom !
Te fedezd, ha jön halálom,
A kiket én itt hagyok.
Akkor aztán nyugszom békén :
Mert ez a kéz, mert ez a fény
Siromon is átragyog.

HOGY SZERETEM EZT A VILÁGOT!

Hogy szerettem ezt a világot! . .
— Oh, kedvesek az emberek,—
Min lannyia, — szavamra mondom, —
Mosolygó, ártatlan gyerek.
Isten kezéből mintha jönne,
Port nem érintve, egyenest.
Hozzád simul, ölel, magasztal,
Szeret és várja, hogy szeressd.

Mutatja, hogy szive a tied
És te vagy neki mindene.
Szemed, arcod keresi . . . Lesi :
Kivánni valód nincsen-e?
Gondolatod is kitalálja,

Megáll, ha állasz, megy, ha mész.
Simit, hajol, a czifrát hányja,
S szolgálatodra olyan kész!

De aztán vigyázz! Meg ne bántsad,
Utján keresztül nehogy menj:
Felduzza orrát s reád hányja
Mind a mi sár, piszok, por, szenny,
Hogy le nem mossa rólad soha
Duna, Tisza, Maros, Szamos,
S aztán hideg kegyetlenséggel,
Mint a férget, agyon tapos.

Irgalmatlanul bánik veled!
Szétmarczangolja szivedet,
Beletapos a föld sarába
S fájdalmidon kaczag, nevet.
Még sirodban sem hagy pihenni,
Nyelvével onnan is kiás

És akkor is csak azt kiáltja:
Hadd lakoljon! hibás . . hibás!

Oh, szeretem ezt a világot
Ugy, hogy ki sem is mondhatom.
A nagy szeretetnek miatta
Bizony már nem is alhatom.
Hisz' az emberek oly kedvesek
S szeretetre méltók, nagyon.
Hanem a mit tovább mondhatnék . . .
Talán jobb lesz, ha elhagyom.

VIGASZ.

Csak tépjetek, csak marjatok.
Mérgetekre mit sem adok
Hideg önző emberek.
Durva lelkek, ti hitványok!
Nektek én csak fittyet hányok
És megyek tovább — megyek.

Szennyes vizet föld eliszsza . . .
Csendes vagyok, lelkem tiszta,
Semmi meg nem háborít.
Zugó habok piszkos árja
Bár a földet özszejárja,
Engemet el nem borít.

Mint a szikla, rendületlen
Állok én egy kis szigeten,
Az én erős váram ez:
A nyugodt lelkiisméret!
Gonosz nyelv ehhez nem férhet
S ha közelit: ez fedez.

Hogyha itt igazság nincsen:
Fenn az égben él az Isten,
Karja védve, tárva áll
Mindig, üldözött szegénynek.
S égi fénynek: a reménynek
Szent sugára megtalál.

S ott, kezén a régi fegyver ,
Mely ma is sujt és ma is ver,
S jaj, a kit ez megtalál!
Gaz, menekvést itt nem nyerhet,

Porba sujtja, mint a pelyhet.
Irgalom csak: a halál.

Tépjetelek hát, marjatok hát,
— Ez nekem csak több erőt ad, —
Hideg önző emberek,
Durva lelkek, ti hitványok,
Nektek én csak fittyet hányok
És megyek tovább — megyek!

TÖVISEK.

I.

Hát az úgy van, hogy az ember
Földből támad, mint a kender,
Mint a fűszál s mint a gomba,
Jőve-nőve alattomba'.

Aztán nyüzsög e világon,
Most tövisen, majd virágon
Járva-kelve, szerteszéllyel,
Küzdve bajjal, sok veszéllyel.

Néha, hogy van, azt is bánja.
Sors szeszélye dobja, hányja,

Most magasra, majd a mélyre,
Most sötétre, majd a fényre.

Halad s megáll, mint a szekér,
Himbálódzik, mint falevél,
Mely, a viz ha nő, vagy apad,
Reszketve a parthoz tapad.

A mig egyszer, — Uram isten! —
Sebesen leforog minden.
S ember, mikor nem is véli,
Azt a vékony gyöngye fonált,
— Mikor itt még vigan himbált, —
Sors szeszélye elmetéli.

II.

Furcsa élet van itt minálunk!
Hatra-vakra politizálunk.

Nem számitunk erőt, se munkát:
Ütjük a németet s a muszkát.

Csizmadia csizmát nem varrja,
Bőrt vesztére hagyja a varga,
Szabó miatt várhat a bekes,
Lapot olvas suszter, kerekes.

Harangozó bölcsebb, mint a pap,
Kánt' uramtól szólhat a harang...
Darabont is minden mást utál,
A kocsis az urral disputál.

S hogy a haza ügyét ne hagyja:
Földes ur a földjét ott hagyja.
— Gazda dolga ugyis nem kényes:
Eligazit mindent a béres.

„Mert, barátom, hát az nagy dolog,
A mi az országházban forog.
Ott a munka! . . déltől hajnalig“. .
— S a ki hozzá nem ért — alhatik.

Furcsa élet, mondom, de nagyon.
Csak előre édes magyarom!
Csak előre mint a gondolat,
Mig a ruha rólad lesorvad!

CSILLAGOS AZ ÉG FELETTEM.

Csillagos az ég felettem!
A mi bú volt elfeledtem
S visszaszállott a remény.
Félrehánytam, a mi bántott,
Most nevetem a világot,
S csak azt látom a mi fény.

Gonosz a világ szekere!
Jaj annak, ki kerül bele:
Vérzik sok tövis között.
Ki belejut: jól vigyázzon!
Futkorázik kövön, sáron
S szédítő mélység fölött.

Sors engem is dobott bele.
Haragudtam emberekre,
Aszszonyokra egyaránt.
Utamba' állt öreg, gyerek,
Megczibáltak rossz emberek,
Ütöttek és ki sem szánt.

Hitvány, rongyos, bitang beste,
A fogát rajtam hegyezte,
S szembe vágott a pogány!
Kinek borát soh'se ittam,
Azt mondta hogy : „nesze itt van!
Kontót fizess szaporán!”

Még aki utamban állott
S boszontotta a világot,
Az is szembe jött velem.
Állította a bős barom,

Hogy a vizét én zavarom
S a kenyerét megeszem.

Olesó áron adtak-vettek
A pokolnak, az ördögnek,
S bántak velem könnyedén.
Loditottak kicsik, nagyok,
Azt se' tudtam: kié vagyok,
S lettem kidobott edény.

Én Istenem! hitem vára!
— Küldöztek a gyehennára —
Tűznek, víznek adtak át,
Riadoztak fel az égnek:
„Vagy elázzak, vagy elégjek!”
S monták, hogy: „jó éjszakát!”

Oszt' magam megembereltem,
A szavamat fölemeltem.

— Tüzbe jöttem magam is, —
Vágtam erre, jobbra-balra,
Az öregre, fiatalra.
S' ki nem bántott, arra is.

„Emberek! hát mit akartok?
Hogy galádul téptek, martok!“
— Tüzre gyúlva kérdezém. —
„Ki a beteg? ki a bába?
Ezzel hadd jövünk tisztába . .
Ki a bolond? Ti, vagy én?“

„Egy pisszet se!... mert különben
Széttaposlak mind, dühömben.
Hunczut az is, aki szült“ . . .
Erre a sok harcra vágyó
Rokon, barát, néne, ángyó
Szépen csak elcsendesült.

S felgurult az ördög-széke,
Szűnt a harag, jött a béke,
Mult a köd, derült az ég.
Sok felajzott orr lekónyult,
Lassan a vihar elvonult
S ült helyére csendesség.

*

*

Gonosz a világ szekere!
Jaj annak, ki kerül bele:
Vérzik sok tövis között.
Ki belejut: jól vigyázzon!
Futkorázik kövön, sáron
S szédítő mélység fölött.

Sors engem is dobott bele.
Haragudtam emberekre,
Aszszonyokra egyaránt.

Utamba állt öreg, gyerek.
Megczibáltak rossz emberek,
Ütöttek és ki sem szánt.

Most az ég fényes felettem,
A mi baj volt, elfeledtem
S viszszaszálott a remény.
Félrehánytam, a mi bántott,
Lenevetem a világot
S csak azt látom, a mi fény.

ÁLLATKERTBEN.

Meg vagy alázva nemes állat,
Ketreczbe zárva, lánczadon!
Az ostoresapást tűri vállad
S gyerkőcz fetreng a hátadon.
Parancsszavára egy embernek,
Mint eb, úgy meghunyászkodol,
Különben hát megostoroznak,
S az úr — urad még megbotol.

Pedig, mi büszke valál egykor,
S minő szabad! mint fergeteg,
Midőn urának téged ismert
A messzezugó rengeteg;

Midőn az erdő vad lakóit
Tekinteted reszketteté;
Midőn egy hangod, mocczanásod
Az ős vadont megrengeté.

Midőn . . . de mért is emlegessem
A multnak fénylő napjait?
Tündérmesévé vált az régen,
Az ős vadonnak ajkain,
Mit mesélgető aggastyánként,
Halk hangokon elmondogat,
Ha alkony szállt a rengetegre,
A sutttogó falombozat.

S mivé levél, mi vagy te mostan?
Egy gyáva, hitvány, ronda rab.
Szabadságod elébe törvényt

Egy ember kénye-kedve szab.
Hiába zörgetsz, zörgetésed
Csak hang, a mi semmit sem ér.
Gazdád nem lát, nem hallja szavad,
S könnyör szivéhez ugy se fér.

Egyszer kitörtél ketreczedből,
Dühös haraggal rontva szét,
Hogy szerte szaggasd ellenidnek
Undok bilincsverő kezét.
Vad ordítás hangzott előtted,
Utánad vérpatak szaladt,
Halál volt, hová jutál, jötted,
Halál egyetlenegy szavad . . .

De, haj, ismét csak megfogának
És újjolag rabbá levél.

Szabadság után dobog szived
És hasztalan remél . . . remél.
Tűrj, szenvedj csak, szegény rabállat,
Legyen bár sorsod mostoha.
Hordd békén tovább a rablánczot,
Szabad nem lesz soha — soha!

BEM SZOBRA ELŐTT.

Állsz, érczből öntve, némán, hidegen,
Büszkén néz reád honfi s idegen.
Ércz homlokodnak fénysugáritúl
Elmenők szive most is lángra gyúl.
S szemed, mely oda — északra tekint
És merész arczod bátorságra int,
S mintha hallanók biztató szavad:
Fiam! magyar vagy: félni nem szabad!

Pedig eredben nem folyt ez a vér,
De fölismeréd és magyar levél,
S a szabadságnak szent oltárinál,
Itt, e hazában te is áldozál.
S magyar mit soha — soha nem feled:

Ide, szivünkbe irtad fel neved.
Szent lessz e név, a sirbúl is kikél,
Mig a világon csak egy magyar él.

A multat látom, a nagyot, csodást,
Hallok harezi zajt, fegyver csattogást,
Ágyu bömbölést és halál morajt,
Vért, könnyet látok és hallok sóhajt.
És látlak téged, ott a harc hevéen,
Mint egy félistent, a csaták terén ;
Hol szavad gyújtott s hős szived heve ...
S nagy lett és dicsőbb a székely neve.

Nagy lett, dicsőbb lett, a milyen vala
Rég ... rég ... mikor a hadverő Csaba —
Királyfi ... Nó, de hagyjuk a mesét !
Mikor tettekről szólhat a beszéd.
Tettekről, miket csak honszerelem
S honáért érző, égő sziv terem ;

Mik átragyognak ezredéven át,
Megdicsőítve népet és hazát.

Ilyen tettekben fénylik az a kor,
A melyről dalom lelkesülve szól:
Kor, mit fény borít s honfi vér takar . . .
Oh nagy volt, dicső volt akkor a magyar!
S most! . . . Oh, ha nézem a beteg jelent,
Mely gunnyal dobja sárba azt, mi szent
S a földön csúszva, föld porába dűl,
Honért, eszméért nem pezsg, nem hevül;
Kenyérért elad hitet, elveket
És leköpdösi a becsületet
S él, mint az állat, hordva az igát . . .
Magyar! mi leszesz s mi lesz így hazád?...

Lelkem elborul s busan kérdezem:
Mi lesz jövődöd drága nemzetem? . . .
S a mint e kérdés tépi lelkemet,

Mintha érzeném lengni szellemed
Oh hősök hőse! harczy óriás!
Regék királya, nagy, mesés, csodás!
S a csüggedésből fölriaszt szavad:
Fiam! magyar vagy: félni nem szabad!

Marosvásárhely, 1890. okt. 6.

ÖTVEN ÉV UTÁN.

Érzem, hogy öregszem,
Múlnak a napok.
Szívem, az csöndesebb
S kedvem se ragyog.
Gyérül a szakálam,
Hulldogál a haj,
Egy hiány itt érzik,
Ott egy másik baj.

Ülök is, állok is,
Igy se', ugy se' jó.
Csontjaim ropognak,
Mint az ért dió.
Zsimbelek, csitorgok,

Mint a rossz kilincs,
Duzzogok akkor is,
Oh reá ha nines.

Feleségem hallgat,
Csendes, mit se' szól,
Vállaimra is már
Csak ritkán hajol.
S ritka nap hallatja
Édesebb szavát,
Ki ha menni vágyom
Könnyen elbocsát.

Rég időkben ennek
Hej, más rendje volt!
Én, ha néma voltam
Vitte ő a szót.
Nem talált közöttünk
Helyet unalom.

Zakatolt, csevegett,
Mint a jó malom.

S ki ha menni vágytam
Jól kifaggatott:
Hová? merre? miért
S meddig maradok?
És a jó tanács, oh,
Az el nem maradt:
„Édesem, vigyázz, hogy
Meg ne hűtsd magad!“

Rég a hegyre vágytam
Látni messze tájt,
Csillogó vidéket.
Fürdő napsugárt,
Erdőfedte halmot,

Tarka rétvirányt,
Messze kéklő bérczet...
Túlvilági bájt.

Most a völgybe tartok,
Hegy nehéz nekem.
Fáradok, ha mennem
Kell nagyobb hegyen.
Nyugalomra vágyik
Lábam, hogyha jár,
Bágyadt vagyok, mint az
Őszi napsugár.

Ősz van! A mező is
Hervadásra dült,
Darú, gólya elment,
Fecske elrepült.

Durva szél sivit a
Száradt fű felett,
Jön hamar az alkony
S késve a kelet.

Napnak is melege,
Míntha fogyna már,
Míntha gyérbb lenne
S lomha a sugár!
Tűz fogyott belőle,
Ég, de nem hevit,
Éhező fukarként
Dugja kincseit.

Nem sokáig tarthat
Igy ez, jól tudom:
Őszi hervadásra

Jő a nyugalom.
Nap bevonja jobban
Fénylő sugarit,
S majd fagyos, hideg tél
Mindent elborít...

Biblioteca Județeană
— CLUJ —

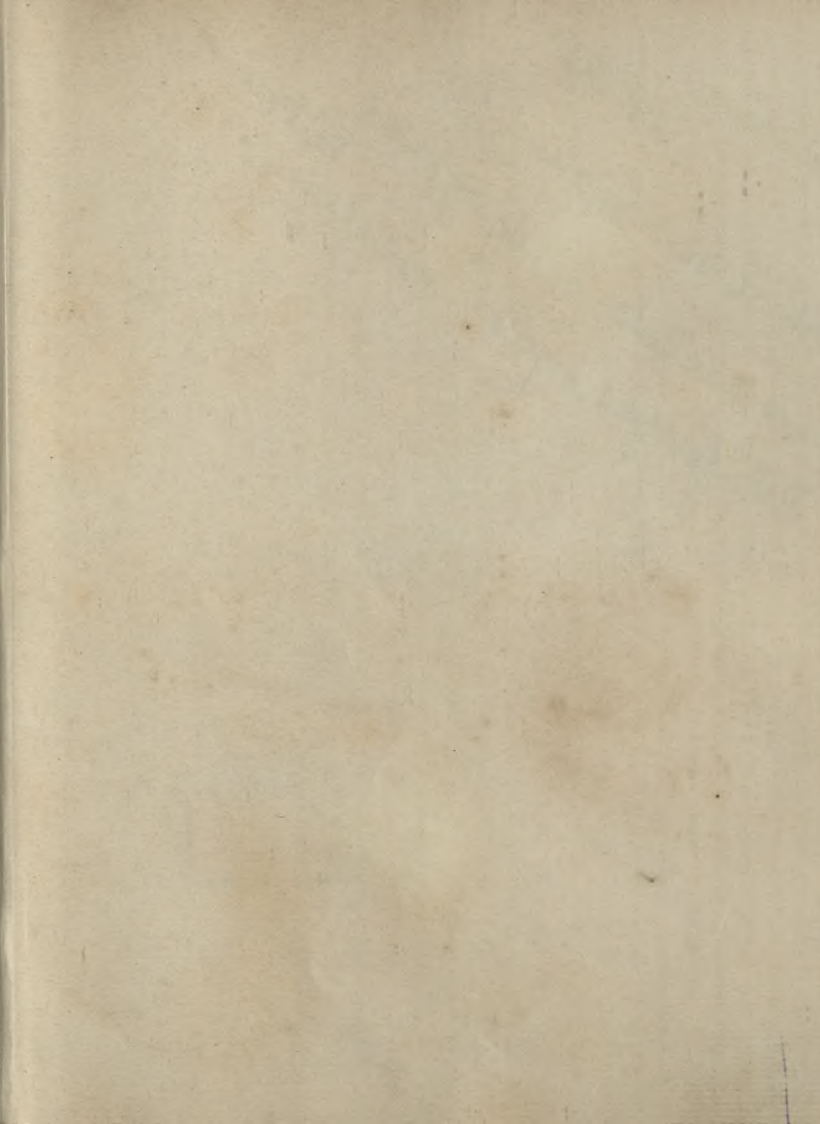
TARTLOM.

	Lap
Eksztirpator — — — — —	5.
Odahaza — — — — —	29.
Bálványosvár alatt — — — — —	33.
Ének Kántor Erzsébetről — — — — —	36.
Bokréta — — — — —	40.
Legszebb virág — — — — —	42.
Mit nem adnék érte — — — — —	44.
Oh ne véld — — — — —	46.
Hozzá I—VIII. — — — — —	48.
Az én betegségem — — — — —	55.
Mi baja van? — — — — —	57.
Álom — — — — —	59.
Ha kérdezem — — — — —	61.
Utban — — — — —	63.
Az én sebem — — — — —	65.

	Lap.
Mi lesz belőlünk ? — — — — —	66.
Vágyom — — — — —	68.
Örök álom — — — — —	70.
Füstbe ment terv — — — — —	73.
Távolban — — — — —	76.
Él-e még ? — — — — —	78.
Lemondás — — — — —	80.
Csalogass csak — — — — —	82.
Ne csudálkozz — — — — —	84.
Virág Maris — — — — —	86.
Dal egy sirnál — — — — —	90.
Tavaszzal — — — — —	93.
Rab madár — — — — —	96.
A székely vértanuk sirjánál — — — — —	98.
Háromszéken — — — — —	101.
Székely népdalok I—XVIII. — — — — —	105.
Sepsiszentgyörgyi barátaimhoz — — — — —	128.
Visszatekintés — — — — —	132.
Kontra — — — — —	139.
Hazatérve — — — — —	141.
Jer, édesem ! — — — — —	144.

	Lap.
Naplemente után — — — — —	149.
Ténferi ur — — — — —	151.
Vig deák szerelmi vallomása — — —	156.
Férj és nő — — — — —	159.
Két szegény — — — — —	163.
Az életből — — — — —	167.
Parton — — — — —	169.
Mikor én pap lettem — — — — —	171.
Jó tanács — — — — —	176.
Nyári est — — — — —	178.
Temetőben — — — — —	180.
Meghalok, de nem is bánom — — —	183.
Hogy szeretem ezt a világot — — — —	190.
Vigasz — — — — —	193.
Tövisek — — — — —	196.
Csillagos az ég felettem — — — —	200.
Állatkertben — — — — —	206.
Bem szobra előtt — — — — —	210.
Ötven év után — — — — —	214

Kapusórná György.

1946. IX. 30. Szabó.

Szeretnélék megengedni látni!

Földfényszer nyári estéken ...

2/3694.77

12 -

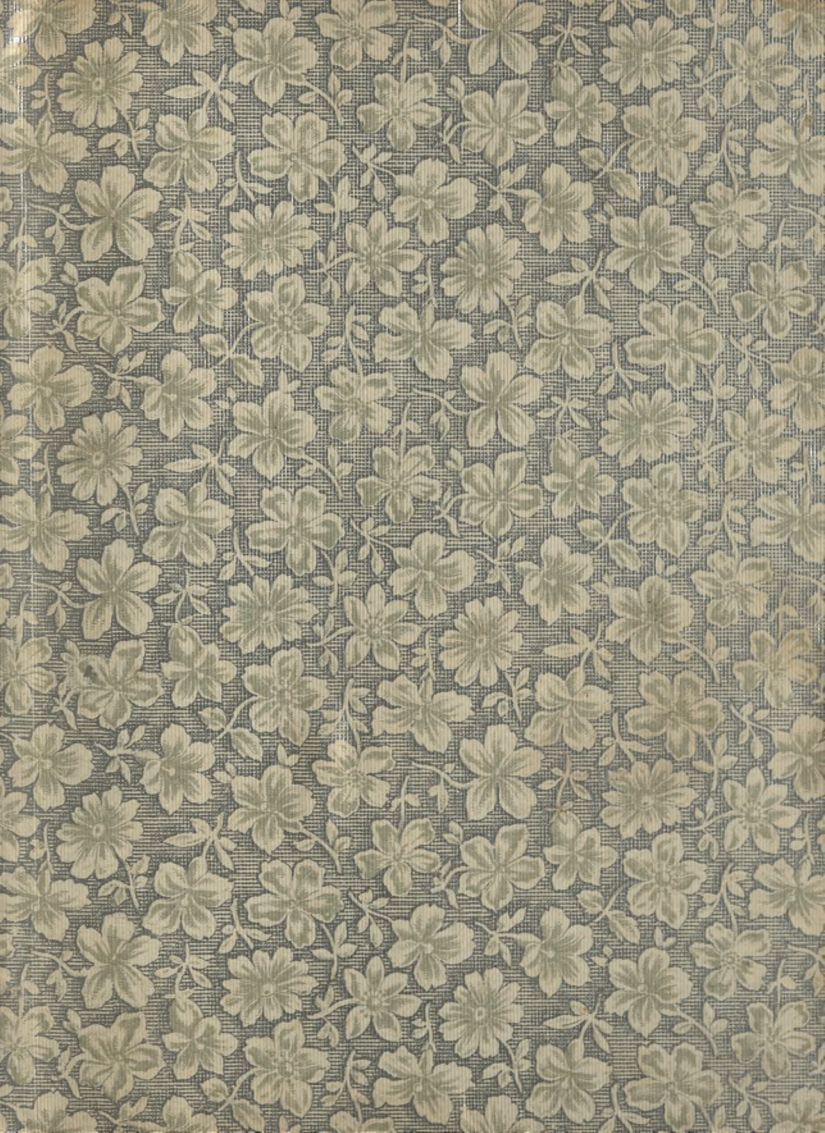
ANTICARIAT

CLUJ

Lei 12.-

HEGENUS FE
-TONY-K
H. LACIU

R I
149

